

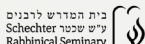
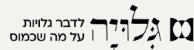
שירים, תפילות ומאמרים מאז השבעה באוקטובר

מה יהיה לנו

אסופה ליום הכיפורים ה'תשפ"ה

עריכה: שרה סגליכץ

אסופה שלישית מתוך סדרת אסופות דיגיטליות

תשרי ה'תשפ"ה / אוקטובר 2024

לחצו להורדת קובץ מותאם להדפסה ביתית <<

עריכה: שרה סגל-כץ

ניהול: שרה סגל-כץ ועינבר בלוזר-שלם

הפקה: עדן לויטה

ציור בכריכה: חגי הלברטל, ללא שם, שמן על עץ 40X40 ס"מ, @hagai_hal

אוצרות גלריה רשותה: ייני אהרן

עיצוב ועימוד: חן יאקה-שומרון | סטודיו לימונדה

התכנים באסופה מצויים באתר המקוון מגזין גלויה

מרכז גלויה | www.gluya.org

רשות הרבים | www.rashut-harabim.org

© 2024 כל הזכויות שמורות למרכז גלויה ולרשות הרבים

כל זכויות היוצרות והיוצרים בסדרת האסופות הדיגיטליות בחודש

תשרי-אוקטובר שמורות למחבריהם. האסופות הופקו ללא כוונת רווח.

המערכת עשתה כל שביכולתה לאתר את בעלות ובעלי היצירות ולקבל את

הסכמתם להכללת יצירותיהם בספר זה. באם נפלה שגגה, אנא פנו אלינו:

gluya@gluya.org

תוכן העניינים

7	יראה וחרדה - בין שמים לארץ ביום כיפורים זה הרבנית שרה סגל-כץ
10	ומאיפה אפשר בכלל להתחיל חגי פרץ
הקירות אינם עומדים לנו יותר	
13	אילוהים חנה אזולאי
14	אלפי כדורים סביבי סתיו ברבי
15	תפילה אורית גידלי
17	כפרה לוי מורו
19	* (יראה מה היה לנו) נעמה סדן
21	ובצל כנפיך לא הסתרת תמרה טוביאן
22	* (רולטת השמות ממשיכה להסתובב) רעות חמיאל

שׁוֹעֲטָי אֵלַיךְ

24 אֶסְפִּי רְסִיטֵי שְׁכָרְנוּ
יֹאבֵב גּוֹלָן

25 יִזְכּוֹר – לַחֲלָלֵי טַבַּח שְׁמַחַת תּוֹרָה
הֶרֶב בְּנֵימִיךָ הוֹלְצֵמֶן

26 בְּתֵי תוֹסַפֶּת ל"אֲבִינֹו מִלְכָנוּ" בַּעַת הַזֶּו
ד"ר יַעֲלֵל לֹוִיךָ

27 תְּפִילָה לְרַפּוּאָה לַעַת הַזֶּו לַפְּצוּעִים וּלְפְצוּעוֹת
הַרְבֵּה סִיוֵן נִבּוֹן-שׁוֹבֵל

28 נִישָׂא תְּפִילָה
הַרְבֵּה הַדָּס רוּן זֹרִיז

29 שִׁפְכְּתֵי שִׁיחֵי פְּנִימָה
רוּחַמָה גְּבִל-רֹדְמֶן

30 * (מְשִׁירָה אַחֲרֵת נְאֻסָּפֶת לְכָאן כְּנֶפֶת)
צוּרִיאֵל אֶסְפֵּךְ

31 * (אֲנִי מְרַשָּׁה לִי בְּכָל בְּקָר לְהַתְּפַלֵּל)
אֵילָה גְּלִיק מִגִּיד

32 * (תְּבוּאֵי לֶאֱט.)
תְּמָרָה לִילֶךְ מִזֹּמֶן

33 * (הַשְּׂגָרָה הַפְּכָה לְמִשְׁקֶלֶת)
טַל קוֹלִיקוּבְּסִקִּי

34 * (בְּחִשִּׁיכָה)
דַּפְנָה שֶׁן

נהר
35 אורית כרמל רפאלי

שכינת עוזנו היי עמנו בשעה איומה זו
36 רות קרא איוונוב-קניאל

בעצם כיסופינו התגלו
39 רוחמה גבל-רדמן

* (אני מושקת ביד)
40 חגית זוהרה מנדרובסקי

דובר צה"ל מסר
41 איריס אליה-כהן

כבידה שקטה
42 ילי שנר

אי נראה
43 אסנת אלדר

פנקסאות הכושה
44 חגית בן יקר-שכטר

מאמרים

אשמנו? בגדנו? מחשבות לקראת
יום כיפור בעת הזו
47 הרבה עינבר בלוזר-שלם

נאמני זיכרון
52 הרב ד"ר איתן טוקר

55 "הַרְשׁוּיָנָא לְאַכֵּל לְבוֹא" - לא לבד, יחד
הרבנית שרה סגל-כץ

61 הווידוי כאקט קהילתי של ריפוי
עדן לויטה

66 שלא נפסיק להתפלל ולפעול גם מן המיצר
פרופ' מיכל מושקט-ברקן

69 עם התשובה
הַרְבֵּה חיה רואן בקר

71 הלב והאבן - הדברים מתפרקים ומתאחים
עמרי שאשא

להיחתם לחיים

78 וידוי הלב השבור | השלם
צוות מכון שיטים

79 הווידוי המשלים
הרב בנימין הולצמן

80 וידוי משלים לשנת ה'תשפ"ד
יעל שביד

81 ענני
דעאל רודריגז גראסיה

83 ברכות לשנה החדשה
הַרְבֵּה פרופ' דליה מרקס

84 תפילת אחינו כל בית ישראל

יראה וחרדה - בין שמים לארץ ביום כיפורים זה

"קירות הבית לא עומדים", כותבת חנה אזולאי ובכך מבטאת את תחושת הקיום ואת הטון העיקרי באסופה שלפניכם. אנו חיים בליבו של תעתוע תמידי הדורש מאתנו לברר - האם אנחנו בטוחים כאן? האומנם אנחנו עוד כאן?

יש בית ואין בית, זו התחושה המלווה את הכתיבה והקריאה בשלל הטקסטים שלפניכם. העצב נוכח בתוך תוכני אסופה זו עם כל מכאובי השנה החולפת במפגשינו בשכול, בפציעות, בפינוי ממקום מגורים והדאגה הבלתי פוסקת לחיי החטופות והחטופים.

הגענו אל יום הכיפורים הזה, שבאופן מסורתי מעיר את זיכרון המלחמה ההיא, והשנה גם את ההווה, עם השאלה - איך והאם נוכל להתוודות על דבר מה? אולי עצם קיומנו בעת הזו הוא חשבון הנפש וגם הווידוי; אולי קריאת הרחמים היא כל שיש לנו לבקש בתפילות יום הכיפורים הזה ובעיצומו של יום - כל אחד ואחת כדרכם לנהוג ביום זה.

התוכן באסופה נע בין חוסר היציבות שהפך לשגרתנו כאן לבין השאלה האם יש לנו בחירה במציאות הכפויה הזו. חגית זהרה מגדרובסקי כותבת "אָנִי מוֹשְׁקֶת בְּיָד / רַפָּה, מְפַיֶּסֶת / אֶת יָדֵי חֶסֶר הָאֲמוּנָה" כמו מציעה לנו להיאנח במועד הזה - בבקשה לאלוהות רכה, מפויסת שתאחז בידינו חסרות האמונה.

בהמשך השיר נכתב "וא־להים / מְקַשֵּׁיב / קָשָׁב רַב / וּמְחַשֶּׁה".
המהדהד את השאלה - יש כתובת? אין כתובת? בעבור מי אנו מתפללים?

בתוך אי הוודאות האופפת אותנו בכניסתנו אל יום זה, האסופה הנוכחית היא תפילה והזמנה להישענות אישית וקהילתית. בקשה כי בתוך כל הכאוס נמצא נחמה בשיבה אל טקסטים מסורתיים, גם אם השיבה אליהם תלווה בפירוק והרכבה מחדשת של יסודות חיינו. הרי ממילא כבר התפרקו.

זהו מחזור תפילה עכשווי המציע לאחוז בו כתחינה ובקשה לאי בטוח של מילים שיאפשרו להסיר את האיפוק. הפעם, נדמה כי מילות התפילה שלנו יופנו גם אלינו, גם אל חיפוש נמען ומענה וגם לקהילות שעוטפות את חיינו הרבה יותר מאשר אל מנהיגות או כוחות גדולים מאיתנו.

יכולנו לומר כי כבר עמדנו כאן, בערב יום כיפור, במלחמה של 1973, אל מול שבר האמונה ושבר חווית הביטחון הישראלית שהתמזגו לאחד. נדמה כי ניתן לזהות את המתח בין אז לעכשוו ברבים מן הטקסטים שנכתבו. המילים חוזרות באופנים רבים אל העברית המסורתית ואל העברית הישראלית.

בתוך השכול נדמה כי היראה מחריצת דין ומחתימה לחיים ולמוות בידי שמיים, מתמזגת עם החרדה על החיים ועל המוות הנוכח סביבנו בעוצמות כה גדולות.

כמו באסופות הקודמות, נניח גם הפעם אזהרת טריגר והזמנה להיות בקשב ליכולתו של הלב להכיל את הכתובים. נמליץ לחלק את האסופה הגדושה הזו למנות קטנות המאפשרות לנו לעכל את המילים, לנהל איתן שיח אישי והדהוד אל תוך רחשי הלב.

בתקווה לבשורות טובות וגמר חתימה טובה,
הרבנית שרה סגל-כץ

ומאיפה אפשר בכלל להתחיל

חגי פרוץ

מאיפה אפשר בכלל להתחיל עכשיו לצרוח, לשכוח, לסלוח, להיות האני שליפני, האני שאחרי מי שכתב אף פעם לא אחיה. מאיפה אפשר בכלל להתחיל עם הכוח, עם הכוח הזה שמכה, עם מה שמנסה לצאת כל כך, עם מה שנכנס כל-כך עמוק שכתב אי אפשר להוציא יותר, לא עכשיו, לא אף-פעם, לדעת שהזמן כן ישנה, ולא להאמין שאפשר, ולא להאמין שבכלל עוד אפשר אי-פעם להתחיל, לא מכאן, לא משם, ולא מאף איפשהו שלא יהיה, לא בעולם הבא, ולא בעולם הזה, רק שישרף הכל, והכל יהפך לאבק של שנים, של מרחקים, של האנשים שהיו הכל ושכתב לא יהיו, אלא רק אותיות פורחות ברוח.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

אזהרת טריגר TRIGGER WARNING

התוכן שלפניך עשוי להיות קשה לקריאה
ומעורר רגשות של עצב וכאב.

אפשר לבחור לדלג ואפשר לבחור לעצור
באמצע הקריאה.

מומלץ להקשיב לעצמך בזמן הזה.

הקירות אינם עומדים לנו יותר

אֱלֹהִים

חנה אזולאי

הבית כְּבֹר לֹא.
 הקירות אינם עומדים
 לנו יותר. הגֵּדֶר, הַמְרַחֵק.
 הכל פָּרִיךְ וְשֹׁבֵר וְדָק. כַּמָּה דֶק.
 אֲנַחְנוּ הוֹלְכִים עַל קֶרֶח וְעַל
 אֵשׁ, הוֹצִיָּם מִדְּבָרִיּוֹת,
 עוֹרְמִים שִׁקִּי
 חוֹל וְאֶפֶר, מְזוּזָן וּמִוְעָקָה
 וְאֵלֶּה וְאֵלֶּה מְשֻׁמְשִׁים בְּעַרְבוּבִיָּה
 וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם וְקִרְנֵי אוֹר
 חוֹדְרוֹת מִבֵּין הַחֲרָפִים
 הַגְּרָנִיּוֹם נִשְׂרָף, וְהַעֲרֹסֶל
 וּמִסְגֵּרַת חֲלוֹן הָעֵץ וְהַפְּרָגוּלָה
 וְאֵיךְ בְּלִילָה אֶפְשֵׁר לְהַעֲצֵם
 וְאֵיךְ בְּבִקֹּר
 וְאֵיךְ מְחַר נְקוּם שׁוּב, אֶ-לֵהִים.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

אלפי כדורים סביבי

סחיו ברני

אני יושבת תחת עץ רענן ומחכה למושיע.
אף אחד לא מגיע.

סביבי אלפי כדורים חולפים. אני שומעת אתם. את חלקם רואה.
רק במזל לא מרגישה. איש אחד רץ ונפל. הרבה אנשים רצים.
נופלים. אלפי כדורים סביבי. אני עוברת למצב שכיבה.

מתי כבר מילשהו גייע?

אני רועדת. חם. בקר. אני חושבת שאני הולכת למות. השמים
תכלים היום. יש עננים.
אלפי כדורים סביבי.

משקשקת. מעגן איפה היא. עברו שעתים מאז נפגשנו בפעם
האחרונה. היא רצה עם כל האחרים. אני מקוה שלא נפלה. יותר
מדי חול סביבי. אני לא רואה. אולי זה לטובה.

למה אף אחד לא מגיע?

יש אנשים שקוראים לאלהים. הם חושבים שזה לא אותו אלהים
כמו שלנו. אלפי כדורים סביבי. חולפים. הרבה שעות גם. אם עד
עכשו לא רצחו אותי אולי עוד יש לי סכוי.

אני קוראת לאלהים.

תפילה

אורית גידלי

בשָׁעָה הַזֹּאת
 כְּשֶׁהֲצַעֲקָה עוֹלָה מִפִּיּוֹת סְכוּרִים,
 כְּשֶׁהֲאֶגְרוֹף מוֹשֵׁשׁ מִתּוֹךְ יָדָיִם כְּפוּתוֹת,
 וְהִבְכִי עוֹלָה מֵאֲלֻמוֹתֶיהָ שֶׁל זוֹ הַכְּלוּאָה בְּצִינּוּק הַפֶּחַד,
 תֵּן לְלִבֵּנוּ לִפְשֵׁשׁ אֶת עוֹרוֹ
 וְלַעֲמֹד בְּלִי מָגֵן בְּפָנַי הַצָּעֵר.
 אָנוּ אֵינָנוּ הַכָּאֵב הַנּוֹרָא הַזֶּה,
 וְדוֹקָא מִשׁוּם כֶּף עֲלֵינוּ לְהִרְגִישׁ אֶת הַכָּאֵב לְלֹא תוּוּךְ.
 לַעֲמֹד בְּפָנָיו זֹכָרִים וּפְגִיעִים,
 מִסּוּרִים אֶל הָאִמָּה,
 עַד שֶׁתִּצְלִיל אוֹתָנוּ נְשִׁימַת הַרְבִּים
 הַזּוֹכֵרֶת יָחַד.
 אֲנַחְנוּ אֵינָנוּ רַק הַפֶּחַד,
 אֲנַחְנוּ גַם תִּלְפִיד הַלְּכָבוֹת שֶׁלֹּא קוֹרֵס בְּפָנָיו,
 וְשׁוֹמֵר אוֹתָנוּ צְלוּלִים וּמְאֻמִּינִים.
 אֲנַחְנוּ אֵינָנוּ רַק הַצָּעֵר,
 אֲנַחְנוּ גַם אֵלוֹ הַמְּסִיעִים בְּרִשָּׁת שְׁקוּפָה וְחִזְקָה מִכָּל חֹמֶר
 אֶת נְשִׁימַת הַרְחָבוֹת שְׁלָנוּ,
 עַד שֶׁתִּגְיעַ לְתוֹךְ לֵב אַחֵינוּ הַמְּעֻנִים
 וְתִחַצֵּץ בְּתוֹכָם בֵּין עֲנוּיֵי הַגּוֹף לְבֵין עֲנוּיֵי הַנְּפֶשׁ.

על אף שאִנְחָנוּ וְאָהוּבֵינוּ שְׁבוּיִים בְּשִׁבְי אָדָם,
אֵינָנו שְׁבוּיִים בְּיַד אֵין הָאוֹנִים שֶׁלָנוּ.
עֲצָמְתָנוּ עוֹמֶדֶת לָנוּ,
קִרְבַת נַפְשָנוּ נְעוּרָה בָנוּ,
אָנוּ זוֹכְרִים מִי אֲנַחְנוּ.
אֲנַחְנוּ אֱלוֹ הַמְעֻזִים לְהִרְגִישׁ כָּאֵב וּלְהַכְדִּיל מִמֶּנּוּ,
אֲנַחְנוּ אֱלוֹ
הָאוֹחֲזִים יָד בְּיַד נֶפֶשׁ בְּנֶפֶשׁ,
אֱלוֹ הַיּוֹדְעִים אֶת הָרַע שֶׁנַּעֲשָׂה לָנוּ וְאֶת הָרַע שֶׁאֲנַחְנוּ הַמְטָנוּ,
וּמְסַגְּלִים לְדַמְּנָן וְלִכְן לַכְנוּת יוֹם אַחֵר.
טוֹב מִן הַיּוֹם הַזֶּה.
נִנְצַח יַחַד וְנִפְסִיד יַחַד
עַד שֶׁכִּשְׁעָתָנוּ הָרָעָה תִּבּוֹא לָנוּ שֶׁעָתָנוּ הַטּוֹבָה.
זוֹ שִׁבְיָה נַעֲמֹד פְּתַף אֶל פְּתַף
וְנִרְאֶה בְּשִׁיבַת כָּל הַיְקָרִים לָנוּ,
וְלִבְנוּ הַמְאֲמִין,
לְשׁוֹב גַּם הוּא אִתָּם לְמִקְוֵמוּ.

כפרה

לוי מורו

אחת ואחת

הוא זרק הדם

והדם גזק

והוא משמיע, כפרה

אחת ושתים

הטפות יורדות

ברזל שורף

על לקחי

וזורם לתוך

זליגת הדם

המחליק בחוצות

סופר החללים

היסורים לא ממרקים

והדם לא מכפר

אחת ושלוש

(מלח ברית עולם דמעותיו:

יבש על מקום הטבח)

אחת וארבע

הגופים נשָׁרְפִים כְּלִיל וְלֹא עוֹלִים
וְהָאֶפֶר נִשְׂאָר עַל הַמְזֻבָּח
וּמִתְבוֹסֵס בְּדָם

אחת וְחֵמֶשׁ

וְהַמְזֻבָּח נִפְעָר
תַּחַת שָׁמַיִם כְּבָרָזָל
כְּצִמְאוֹן לֹא מְרוֹה

אחת וְשֵׁשׁ

וְהַדָּם לֹא מְכַפֵּר
וְאֵנְחָנוּ טוֹכְעִים

אחת וְשִׁבְעַ

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

*

נעמה טדן

ראה מה היה לנו

אל קדש הקדשים, חדר המטות
אני נכנסת בחיל ופליאה, כתנת מציצת וכפות רגלים יחפות
מימין הלול, משמאל המטה, ואני סופרת נשימות

אחת ואחת

אחת ושפים

אחת ושלוש

אחת וארבע

אחת וחמש

אחת ושש

אחת ושבע

כל העולם תלוי באהבה שבחדר הזה
בצדינות אני מזה נשיקות על המצח הקטן על המצח הגדול ולא
מתכוננת כלפי מעלה או כלפי מטה
ועל בהונתי נכנסת תחת פרכת השמיכה אני יודעת פה שכונה
שורה.

רְאֵה מָה הָיָה לָנוּ

וּבְכֹאֲרֵי וְנִיר עֵז וְנָכְרָם שְׁלוֹם

אוֹי

אֵל קֹדֶשׁ הַקְּדוֹשִׁים

אוֹי

אֵלָיו נִכְנָסֶת רַק אִמָּא

אוֹי

בְּקִדְשָׁהּ וּבְטָהֳרָהּ

אוֹי

פָּרְצוּ מַחְבְּלִים וְהִשְׁחִיתוּ וְזָרְעוּ צָלֵם מָוֶת בְּהִיכָל

אוֹי

בְּשִׁמְחַת תּוֹרָה.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

ובצל כנפיוך לא הסתרת

תמרה טוביאן

ובצל כנפיוך לא הסתרת
ושטן מלפנינו ומאחורינו
לא הסרת
מתרות לחוטפיהן אותן
הותרת
ועדין
כפותים ללא פתנת
עינינו בתחנה
אליוך נשואות
נורא תהלות
עשה פלא

*

רעות חמיאל

רוֹלְטַת הַשְּׁמוֹת מִמְּשִׁיכָה לְהַסְתוֹכֵב,
מוֹדְעוֹת שְׁחַר לָקֵן
עֲטוּרוֹת מִסְגֵּרַת עֶבֶה
נִשְׁלַחֹת בְּזוֹ אַחַר זוֹ.
בֶּן דוֹד שָׁלוֹ,
שָׁכֵן שָׁלָה,
הָאִישׁ שֶׁל זֹאת שְׁחַכְתָּה יוֹתֵר מִדִּי וְשׁוֹב מִחֶכָה.
רוֹלְטַת הַשְּׁמוֹת מִמְּשִׁיכָה לְהַסְתוֹכֵב,
שְׁלֵא תַעְצֹר שְׁלֵא תַעְצֹר שְׁלֵא תַעְצֹר,
קְרוֹב מִדִּי.
שְׁלֵא.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

נְשׁוּעָתִי אֵלֶיךָ

אֶסְפִי רְסִיטֵי שְׁבִירָנוּ יואב גולן

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הַעוֹלָם אֲשֶׁר עָנָן וַעֲרַפֵּל סְבִיבָיו
 צָדֵק וּמִשְׁפָּט מְכוּן כְּסֹאוֹ.
 תָּן בִּי הַכַּחַח לְשִׁהוֹת בְּבִלְבּוּל וּבְצַרְפָּל עַד יַעֲבֹר זַעַם,
 לֹא לְמַהֵר, לֹא לְהַחֲלִיט.
 כִּי הִנֵּה נִדְמָה כִּי הַכֹּל הַכֹּל וְרַעוּת רוּחַ
 כִּי רִיב עִם־יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וְאִין־אַמֶּת נִרְאִית כְּתִמּוּל שְׁלִשׁוֹם.
 עַל כֵּן שְׁכִינָה מְקוֹר חַיִּינוּ אֶסְפִי רְסִיטֵי שְׁבִירָנוּ
 מִכֹּל־הַמְקֻמֹּת אֲשֶׁר נִפְצָו שָׁם בְּיוֹם עָנָן וַעֲרַפֵּל,
 וַתִּגֵּי לִי הַכּוֹחַ לְהִתְבּוֹנֵן בָּהֶם וְלִהְיִילָם בְּטָרִם אֲשָׁאף לְחַבְרָם לְאַמֶּת תְּדִשָּׁה.
 תָּן לִי הַכַּחַח וְהַעֲזֵז לְלָכַת בְּדַרְכּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ ע"ה
 אֶל־הַעֲרַפֵּל אֲשֶׁר־שָׁם הָאֱלֹהִים לְשִׁהוֹת בּוֹ וְלֹא לְבָרַח
 וְלִקְרֹם מֶה שְׁאַמְרָתָּ בְּיַדִּי שְׁלֹמֹה עֲבָדְךָ: ה' אָמַר לְשִׁכְנֵן בְּעַרְפֵּל.
 תָּן בִּי הַעֲנָנָה וְהַצְנִיעוּת לְשִׁים מְבֹטְחֵי בְּמוֹרְשָׁה קַהֲלַת יַעֲקֹב
 לְקַיִם הַכְּתוּב "וְאִם רָץ לְכָף שׁוֹב לְמִקּוֹם".
 בְּרוּךְ אַתָּה ה' הַשּׁוֹכֵן בְּעַרְפֵּל.

יזכור - לחללי טבח שמחת תורה

הרב בנימין הולצמן

יזכר אלהים את הנשמות הטהורות של חללי טבח שמחת תורה תשפ"ד.
את הנרצחים והנרצחות, אנשים נשים זקנים וטף, ובהם גם הנר והתושב,
בקבוצים, במושבים ובפרעים, בבתיים, במסכה ובדרכים.

את אמיצי הלב, אורחים וחילים, שנהלצו להגנת הישובים.
את לוחמי כותות הכוננות ומצבי הגדר, את לוחמי המשטרה וכוחות
הבטחון, ואת אנשי כוחות החלוץ וההצלה.

יזכר ישראל, ויאכל על חכמת הזקנים, על אהבת ההורים, על זיו העלומים
ועל תמימות הילדים.

זכר לנו עקדתם ותעמדם לנו ולכל ישראל זכותם, ארץ אל תכסי דמם.
ינוחו בשלום על משפכותם.
ונאמר אמן.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

בתי תוספת ל"אבינו מלכנו" בעת הזו

ד"ר יעל לזין

אבינו מלכנו, בָּרַךְ אֶת חַיֵּי צְבָא הַהֲגָנָה לְיִשְׂרָאֵל,
פּוֹחוֹת הַבְּטָחוֹן וְשׁוֹטְרֵי מִשְׁטֶרֶת יִשְׂרָאֵל, הַעוֹמְדִים עַל מִשְׁמַר אַרְצֵנוּ
וְעָרֵי אֲלֵהֵינוּ וְלוֹחְמִים אֶת מְלַחְמֵתָנוּ.

אָבִינוּ מְלַכְנוּ, הַנְּחִילֵנוּ נְצַחוֹן שְׁלָם, גְּמוּרָה וּמְחִלָּה עַל אוֹיְבֵינוּ וּמְבַקְשֵׁי רַעְתָּנוּ.
אָבִינוּ מְלַכְנוּ, הַשֵּׁב אֶת כָּל הַחַטּוּפִים וְהַשְּׁבוּיִים לְחֵיק מְדִינַת יִשְׂרָאֵל.
אָבִינוּ מְלַכְנוּ, עֲשֵׂה שְׂכָל הָאֲזוּרָחִים וְהַחַיִּלִּים הַנְּעַדְרִים יִמְצְאוּ וַיֵּאֲתָרוּ.
אָבִינוּ מְלַכְנוּ, הַמְשִׁיךְ רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל הַפְּצוּעִים, רְפוּאָת הַגּוֹף
וְרְפוּאָת הַנְּפֶשׁ.

אָבִינוּ מְלַכְנוּ, שְׁלַח עֲזָרָךְ מִקֹּדֶשׁ לְכָל הָרוּפְאִים וְהַצְּוֹתִים הָרוּפְאִיִּים
הַעוֹסְקִים בְּרְפוּי הַנְּפֻגְעִים.

אָבִינוּ מְלַכְנוּ, הַצִּלַּח אֶת דַּרְכָּם שֶׁל כָּל הַמְתַּנַּדְּכִים בְּעַם הַמְּסִיעִים
בְּעֵת הַזֹּאת לְמֵאֲמֵץ הַמְּלַחְמֵתִי, בֵּין בְּחַיִּת בֵּין בְּעֵרָף.
אָבִינוּ מְלַכְנוּ, חֲזַק אֶת יְדֵי מִשְׁפָּחוֹת הַשְּׂכוּל, וּמִשְׁפָּחוֹת הַחַטּוּפִים,
הַנְּעַדְרִים וְהַפְּצוּעִים.

אָבִינוּ מְלַכְנוּ, אַמְץ אֶת הָעַם הַיּוֹשֵׁב בְּצִיּוֹן וְאֶת יְהוּדֵי הַתְּפוּצוֹת.
אָבִינוּ מְלַכְנוּ, פְּקֹד כְּנֵה אֲשֶׁר נִטְעָה יְמִינְךָ לְטוֹכָה וְלִבְרָכָה,
וְחַדֵּשׁ יְמֵינוּ בְּקֶדֶם.

אָבִינוּ מְלַכְנוּ, שִׁים שְׁלוֹם וְאַחֲדוּת בֵּין עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.
אָבִינוּ מְלַכְנוּ, קוּם וְרַחֵם צִיּוֹן כִּי עֵת לְחַנּוּנָה כִּי בָּא מוֹעֵד.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

תפילה לרפואה לעת הזו לפצועים ולפצועות

הרב רב סיון נבון-שוכל

אֲלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ וְאִמּוֹתֵינוּ, שְׁלַח מְרַפָּא וּמְזוּר לְכָל הַחוּלִים
וְהַחוּלוֹת, הַפְּצוּעִים וְהַפְּצוּעוֹת בְּקַרְבְּנוּ כְּפִי שְׁלִמְדָנוּ מִשֶּׁה זְכוֹת
בְּתַפִּילַת הַלֵּב: "אֵל נָא רַפָּא נָא לָהּ" (במדבר יב).

רַפָּאם בְּרַפּוּאָה שְׁלֵמָה, רַפּוּאת הַגּוּף וְרַפּוּאת הַנַּפֶּשׁ. חֲזַק וְאַמֶּץ רוּחָם
וְלָבָם לְהַחֲלִים בְּמַהֲרָה.

"שְׁוַעְתִּי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי (תהילים ל) "הַרְפָּא לְשִׁבּוּרֵי לֵב וּמְחַבְּשׁ
לְעַצְבוֹתָם" (תהילים קמז).

תֵּן תְּבוּנָה וְתַעֲצוּמוֹת נְפֶשׁ בְּלֵב צְנוּתֵי הַרְפּוּאָה וְכָל הַמְּטַפְּלִים
וְהַמְּטַפְּלוֹת. הַשְׂרַה עֲלֵיהֶם מְרוּחְךָ לְרַפָּאָנוּ.

"הַנְּנִי מַעֲלָה לָהּ אֲרַכָּה וּמְרַפָּא וּרְפָאִים וּגְלִיתִי לָהֶם עֲתָרַת שְׁלוֹם
וְאַמֶּת" (ירמיהו לג) "כִּי אֲנִי ה' רַפָּאֶךָ" (שמות טו).

וְנֹאמֵר אָמֵן.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

נישא תפילה

הרבנה הדס רון זריז

נשא תפילה שכל החטופים והחטופות יחזרו הביתה במהרה,
 בשלום, ברפואת הגוף והנפש,
 שהמשפחות יחבקו אותם.ן בקרוב ובאהבה.
 נשא תפילה להחלמת הפצועים והפצועות,
 נשא תפילה לכל המשפחות השכולות
 לתקנה למרפא, ומזור לקאב הנזרא,
 נשא תפילה שלא יסבלו ילדים וילדות באף מקום, ושיגדלו במרחב
 של אהבה ובטחון.
 נשא תפילה שכל החילים, החילות וכוחות הבטחון ישובו פריאים ושלמים.
 נשא תפילה לשובם המהיר והבטיח הביתה של כל המפגים והמפגנות.
 נשא תפילה לשלום ולרפואת כל השבור, הפואב, הדואג והעצוב
 בכל מקום. מי יתן ויבוא שלום עלינו.

שפכתי שיחי פנימה

רוחמה גל־רזמן

נֶעֱטַפְתִּי בְּעֵנֵי בָּאֵן
בְּמִדְבַר גְּלוֹת שָׁמַיִם וְיָמִים.
מִפְּנֹתַי הַתְּפֹשֵׁטוּ אֲבִקְנִי קִדְשׁ
וְעָלוּ מִתְהוֹמוֹת.

בְּצַנּוּרוֹת דְּקִים דָּחַפּוּ הַחוּצָה
אֶת הַשְּׂקֵט וְאֶת הָאֶפְלָה.
הַחוּצָה.

מִתְהוֹמוֹת אֶל הַגְּבֻעוֹת.
אֶל הַשִּׁיחִים שֶׁבְּגִדָה וְהִלָּאָה מִשָּׁם,
אֶל הַמַּיִם.

הָאֲדוֹוֹת הַתְּעַגְלוּ סְבִיב.

מִלֹּוֹתַי הַתְּדַפְּקוּ לְצֵאת.
שִׁפְתוֹתַי הַתְּחַשְׁקוּ לְהַשְׁאִירָן.

שִׁפְכְתִי שִׁיחֵי פְּנִימָה
וְנִעְנִיתִי גַם לָזָה.
גַם לָזָה.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

*

צוריאל אסף

"גם אתה כִּשְׁהַלְכָתָּ
לְנַפְשֶׁךָ בָּאתָ אֶל בָּאָר
וְאָמַרְתָּ הֲזוֹ בָּאֵרִי?"
(אנדרד אלדן)

מְשִׁירָה אַחֲרֵת נֶאֱסַפְתָּ לְכֹאֵן כְּנֹפֵית
צְפוּרֵי כְּחָל, מִתְכַנְּפוֹת, קוֹרְאוֹת
בְּקוֹלוֹת קָרִים, נוֹקְשִׁים, פְּרָאִיִּים עַל
גְּבוּרָה עֲלִיוֹנָה

בָּא זְמַן שְׂאֵפְלוּ הָרֵמַת הָעֵט כְּבִדָּה
מִהֲנִפֶת הַתֶּרֶן הַמְדַגֵּל בְּשׁוֹךְ הַמְעַרְכָּה,
כְּשִׁמְשֻׁקֵל הַמֵּתִים מוֹחֵץ אֶת בֵּית הַחֲזֵה

זְמַן הָאוֹתִיּוֹת הַנוֹשְׂרוֹת מִתַּחַת לְמַדְרֵךְ הַסְּפָרִים,
רִיקוֹת, גְּבוּכוֹת מְזֵה שְׁהִיִּיתִי וְאֵינֶנִּי עוֹד
הָאוֹתִיּוֹת שְׁעֲרַמְתִּי בְּעֲדֵינּוֹת עַל הָאֲדָן
לְהַפְרִיחֵן בְּרוֹחַ הַלֵּילִית אוֹלֵי יְהִיו
גְּחִלִּילִיּוֹת לְהִרְאוֹתֵנִי דֶרֶךְ הַדָּשָׁה

זְמַן הַמְּפֹלְצוֹת הַמְּצַטְנְפוֹת תַּחַת הַכֶּסֶף
הַלְלוּ שְׁהַתְּפָצוּ לְכֹאֵן מִן הַמְּרַקֵּעַ, מִן הַמְּסַכֵּים הַפְּעוּרִים
מְצַטְנְפוֹת כְּמִכְרֶסְמוֹת כַּף רִגְלָה שֶׁל פְּעוּט

*

אילה גליק מגיד

אָנִי מְרַשָּׁה לִי בְּכָל בְּקָר לְהַתְפַּלֵּל
תְּפִלַּת שְׂוֹא
וְאַחַר לְשׁוֹב וּלְהַפְגִּס לְעִיר
לְמִרוֹת הַצְּנֻחוֹת

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

*

תמרה לילך מזומן

תְּבוֹאֵי לְאֵט.

הַצְמָדֵי לְעִמּוּדֵי הָאֲפָרִים בְּכַנְיָסָה.

מִתְחִי אֶת הָאֲצָבָעוֹת הָאֲרוֹכוֹת שְׁלֶךְ,

הַרְגְּלִים יִדְעוּ לְעִמּוֹד זְקוּף.

מִתְחִי אֶת הַתְּקוּוֹת שְׁלֶךְ

מֵעֵבֶר

לְיָמִים הַנּוֹרְאִים.

*

טל קולימבסקי

השגרה הפכה למשקלת
המשקלת הפכה לגליוטינה
הגליוטינה הפכה לטלוויזיה
הטלוויזיה הפכה למציאות
המציאות הפכה לזכרון
הזכרון הפך לכדורי הרגעה
כדורי ההרגעה הפכו לחנוך
החנוך הפך לאובססיה
האובססיה הפכה לדרך
הדרך הפכה לעמידה במקום
העמידה במקום הפכה למים מצפופים
וכך הפכו צמאים מאוד

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

*

דפנה שן

בְּחִשְׁיָכָה
בְּשׁוֹרֹת רְעוֹת
מִתְדַּפְּקוֹת,
קוֹרְעוֹת עוֹלָמוֹת
עַם אֹר רֵאשׁוֹן
בְּשׁוֹרֹת עֲצוּבוֹת
תָּם עוֹלָם
וְשֵׁם-מוֹת שֵׁם-מוֹת

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

נהר

אורית כרמל ופאלי

מי שָׁחִי- חַי, וּמִי שָׁמַת- מַת
 וּבֵין חַיִּים לְמוֹת נָהָר
 וּבְנֶהָר סִירָה
 וּבְסִירָה מְשׁוֹט
 אֶחָד
 דְּמָמָה
 וְאוֹר עֲרַבִּים שְׂכִינָה
 אֵין אַמוֹת מְדָה
 לֹא טוֹב, לֹא רַע
 לֹא מְלָה, לֹא תַפְלָה
 רִיק נִמְתַּחַת, חָלָל
 וּבֵין שְׁנוּצָר לְלֹא נוּצָר
 קוֹ דִּק
 עַד שְׁנוּצָרְתִּי אֵינְנִי כְּדָאִית
 וּמִשְׁנוּצָרְתִּי אֵינְנִי כְּדָאִית
 וְאִם יִלְקַח מִמְּנִי —
 מָה טַעַם.

בְּחֻלּוּמֵי סְפָרָה עֲמוּסַת סְפָרִים
 עוֹמְדָת עַל כְּלוֹנָס
 הַנְּהוּ מִתְמוּטָט.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

שכינת עוזנו היי עמנו בשעה איומה זו

רוח קרא איוונוב־קניאל

אל אֱלֹהֵי הַרוּחוֹת וּמְקוֹר הַרְחָמִים
 אֶסֶף אֵלַיךְ אֶת הַנְּרַצְחִים עַל קִיּוֹם שְׁמֶךָ
 נָשִׁים וּגְבָרִים אֲמֵהוּת וְנַעֲרוֹת אָבוֹת וּבָנִים
 תִּינוּקוֹת גְּמוּלִים וְזִקְנָיִם תַּמִּים אֲזָרְחִים וְחַזְלִים גְּדֵהמִים
 אֲנַחֲנוּ צֹאנֶךָ שְׂבוּרֵי הַלֵּב
 עֲזֹר לָנוּ לְלוֹוֹת אֶת נְשָׁמוֹת יִקְרִינוּ הַקְּדוֹשִׁים
 שְׂיִזְכּוּ לְצִאת מִהָעוֹלָם הַזֶּה בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, בְּנִקְיוֹן פְּפִים וּבְטָהֳרָה
 לְלֹא מוֹרָא דִּין וּמִשְׁפָּט
 שְׁלֹא יִבוֹשׂוּ וְלֹא יִכְלְמוּ
 וְכָל נְשָׁמָה וּנְשָׁמָה תִּזְכֶּה לְצִאת לְמַסְעָה לְשָׁלוֹם
 מִלְּאֲכֵי הַשָּׁרֵת יִחַבְּקוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכֶּיהָ הָאֲחֵרוֹנָה
 מְעֻשִׁים טוֹבִים יַעֲטְרוּ אוֹתָהּ
 כֵּל בְּרִית עִמָּךְ תַּעֲמֹד לְזִכּוֹתָם
 עַד קֶץ הַיָּמִים.

אָנוּ עַרְבִים לָהֶם אֵיבָר בְּאֵיבָר עֵין בְּעֵין קְרוּעָה
 לֵב מִחֶסֶר פְּעִימָה
 מוּטָלִים לְפָנֶיךָ דוֹמְמִים
 מִתְחַנְּנִים שְׁלֹא יִכְסְפוּ וְלֹא יִחַסְרוּ דָבָר
 שְׁלֹא יִכְשִׁילוּם חֲלִילָה שׁוֹמְרֵי הַסֶּף בְּשַׁעַר

וירחק מהם כל פגע וחבלה
שיתמדדש ויתגדל מסעם ותצדק כונתם
נגה זך יעטפם
ותשלם שליחותם
שדרכם האחרונה תהיה רפה.

שכינת עינו ה'י עמנו בשעה אימה זו
בפנותנו לקיר בנופלינו אל החומה
באבדן שארית נשימה
עטפי את אבדות נפשנו
חפפי בכנפיך על גופם בשעה שהוא מוסר מנשמתם
גונגי עליהם משרוך נעל ועד כתר מלוכה
ידך בידם

אנא ממוך אל תשאירי אותם לבד
זכרי את הצלם שהיינו
יך ורחם רמ"ח ותרי"ג
למדי אותם ללכת
ואותנו להאמין
שאור אינסוף שומר עליהם באשר הם שם

חֲזַקֵי אֶת רוּחֵנוּ
שְׁנוּכַל לַעֲמֹד בְּגֵדֵל הַגְּזֵרָה הַזֹּאת
שְׁנִיקוּם מֵעֵמֶק הַכְּכָא וּנְלַקֵּט מִנֵּינוּ וְשַׁעוּר קוּמָה
שֶׁלֹא נִרְעַד מִכָּל נְכִיחָה וְלֹא תִבְהַלְנוּ כָּל צְעָקָה
שֶׁנִּדְעַ שְׁכָל מָה שֶׁאַרְע הוּא לְטוֹכְתֵנוּ
שֶׁלֹא נִשְׁפַּח אוֹתָם
וְשְׁנוּכַל לְחַיּוֹת וְלִשְׁמֹחַ
וּלְגַדֵּל אֶת יְלָדֵינוּ בְּבִטְחָה
שֶׁנִּזְכֶּה לְהַרְגִישׁ
וְלֹא נִכְנַע לַבּוֹר וְלֹא נִפְל חֲלָלִים חֲלָלִים
לְצַד אַחֵינוּ וְאַחֵיוֹתֵינוּ
שֶׁכָּל נִשְׁמָה תִּקְבַּל אֶת יְעוּדָה לְלֹא טְרוּנָה
בְּאַהֲבָה שְׁלֵמָה
כְּמוֹ שֶׁנִּגְזַר עָלֵינוּ
כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב
וְנַעֲמֹד לְגוֹרְלָנוּ בְּאַמוּנָה בְּאַחֲזָה וּבִשְׁלֵוָה
וְנֹאמַר אָמֵן.

בעצם כיסופינו התגלו

רוחמה גל-רדמן

בְּעֵצָם,

כְּסוּפָנוּ הִתְגַּלּוּ.

הִנְחוּ בֵּין שֵׁיחֵי צַד,

מְצִיאֹת. נְצַנּוּצֵי פֶתַע

שְׁאֵסְפָנוּ.

כִּי, הִתְגַּדְּלָנוּ וְהִתְקַדְּשָנוּ

וְלֹא נֹתַרְנוּ כְּשֶׁהָיִינוּ.

הִתְהַלַּכְנוּ בְּפָנִים אַחֲרוֹת

וְעִקְשׁוֹת.

וּבֵינֵנוּ

אֶחָד.

וְאֲשֶׁר אֶבְדָנוּ, בֵּין

שִׁבְרֵנוּ לְתִרְעוֹתֵינוּ,

אֶבְדָנוּ.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

*

חגיגת זוהרה מנדרונסקי

אני מושקת ביד
רפה, מפיקת
את ידי חסרת האמונה.

רגלי כושלות
על עיי הרבה
צומחות מתחזקות
מעצם המסע.

הלב לוחש תפלה
הלב אומר תפלה
הלב זועק תפלה
הלב רועם תפלה

ואלהים מקשיב
קשב רב
ומחשה.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

דובר צה"ל מסר

איריס אליה כהן

קרבות עזים לוונני בקומי
 קרבות עזים בשעת הרחצה
 קרבות עזים בדרך למפלת,
 בסלי עגבניות, גבינה ולחם חי
 קרבות עזים לעת ערבית
 אני עומדת במטבח
 בתוך קרבות עזים
 על הפירה, בסיר, בתהו הפיור
 אני אומרת לילדי, תאכל
 קרבות עזים במטיתי
 בתוך חורבות שנותי
 קרבות עזים, אני שומעת תקריית,
 שומעת אש ויריות שרפים
 ומלאכים נופלים
 בצוק המנהרות ובמחלות עפר
 בככי תלומותי
 ענני אב הרחמן
 עשה קרבות לחוד
 עזים לחוד וגבורים לחוד
 ענני אב הרחמן

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

כנידה שקטה

ילי שנו

אנחנו שומעים אתכם גוררים את מתיכם,
ומבקשים לשאת אותם אתכם
בשדה הכנידה השקטה הזו
שתוכלו ללכת

נבדלים מכם באפן שלא נוכל לעולם
לתת עליו את הדין
אנחנו נותנים לכם דברים אחרים במקום
גורלנו פחת גורלכם

נוגעים ונוהרים ונוגעים, שלא יהיה
מצע גופנו בשבילכם
צריבת חם נוספת על פויות
שאין להן ארצה

ואתם מסרבים למסר את נפשותיכם אל השגעון
ואתם מסרבים למסר את נפשותיכם אל השגעון
הוא תשוב לכם מאחורי האזן
אנחנו מושיטים אליכם ידיים
תופסים מה שנודף,
מאריקים

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

אי נראה

אסנת אלזר

איך נראה לך שאני צריכה שתהיה עבורי?
לפעמים אני מרגישה שהעולם הזה
שבראת
גדול עליך.

אי נראה,
אתה מבקש את מחילתי
על נוראות בראיך
מחילה ממך,
אני זוחלת בתוכה
גלויה
שותתת דם
נושאת פנים
מתי תבקוני?

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

פנמסאות הבושה

חגיית בן יקר שנטר

החֶשֶׁן יָרַד

(הפּעם מְקֻדָּם)

הִלְכֵתִי לִישׁוֹן

שָׁנָה טְרוּפָה

עַל סִירָה

בָּיָם שֶׁל בּוֹשָׁה.

קָמָה בְּחֻשְׁבוֹנָאוֹת

סוּפְרַת יָדַיִם וְרַגְלַיִם

שְׁתֵּי אֲזָנַיִם

וּשְׁתֵּי עֵינַיִם

פָּה אֶחָד.

אֲנִי שְׁלֵמָה!

מִי הִקְרִיב אֶת לְבֹ

מִי הִקְרִיב אֶת נְשַׁמְתּוֹ

שְׁפָרְחָה וְעֶפֶה

לְמִרְחֵק בְּלִתִּי נוֹדָע.

לֹא נִשְׁאַלָה שְׁאַלָה,

הִיָּה בְּמִקּוֹם וּבְזִמְן הַזֹּעֶה.

פּוֹתַחַת פְּנֵקֶס
רוֹצָה לְמַחֵק מִסְפָּרִים,
סוֹגֵרֶת פְּנֵקֶס
מְחַפֶּשֶׁת סְבִיבֵי אָנָשִׁים.

חוֹזֵרֶת לְסִירַת הַבוֹשָׁה
וְסוֹפֵרֶת אֲכָרִים
עַד שְׁיֵאֵעַ הַלִּילָה וְהַבֶּקֶר הַבָּא.

מאמרים

אשמנו? בגדנו? מחשבות לקראת

יום כיפור בעת הזו

הַרְבֵּה עֵינָנו בְּלוֹזֵר־שָׁלֵם

אשמנו? בגדנו? השאלות הללו היו בסיס ללימוד שזכיתי להשתתף בו החודש ב'סמינר אלול' לקראת חגי תשרי. מעל מאה מובילים ומובילות קהילה רוחניים, מפסיפס קולות וזרמים בעולם היהודי-ישראלי, נפגשו יחד להכין את הרוח ואת הכוונה להובלת תפילות בשעת מלחמה קשה ומתמשכת, ובתוכם השבעה באוקטובר ושמחת תורה. שנה לפרוץ המלחמה.

מורתי הרבה דליה מרקס, פרופ' לליטורגיה ותפילה בהיברו יוניון קולג', הובילה שיחה ערה על סדר הווידוי. זוהי תפילה מרכזית ביום הכיפורים, ובמרכזה 'הכאה על חטא' סמלית באזור הלב, על חטאינו כיחידים וכרבים. הצטרפה אליה הרבה ליאורה אזרחי-ורד, אשר הובילה אותנו עם צליל וידוי מוכר לרבים, וכך נכנסנו לחוויית התפילה והיום הקדוש, אף שהיינו יישובים במעגל, לבושים בבגדי חול, חלק מהציבור ולא שליחיו.

סדר הווידוי כולל הקדמה, שבה היחיד כמו מוותר על הכחשת חטאיו ו"מסגיר את עצמו" בידי הדיין: "שאינ אנחנו עזי פנים וקשי עורף לומר לפניך: 'צדיקים אנחנו ולא חטאנו'. אבל חטאנו, עווינו, פשענו...". אחר כך מגיע הפירוט המדוקדק, מאל"ף עד ת"ו, על כל סוגי העבירות. הווידוי הארוך והמפורט נאמר בלשון רבים, ומונים

בו גם חטאים שלא סביר להניח שכל המתפללים חטאו בהם. זאת מכיוון ש"כל ישראל ערבים זה בזה", וכל אחד ערב לחטאי חבריו ומתוודה גם עליהם. בסוף הפירוש מצדיק עליו המתפלל את הדין: "ואתה צדיק על כל הבא עלינו כי אמת עשית ואנחנו הרשענו". ולבסוף – מובאת ההכרה כי הווידוי לא נועד עבור הקב"ה, "הלא כל הנסתרות והנגלות אתה יודע", אלא עבור האדם שלא זוכר את כל חטאי עצמו.¹

שאלנו - האם נוכל השנה לומר את הווידוי בכוונה? האם עברנו עבירות קשות השנה כפרטים וכציבור? ומיהו הקולקטיב - מי אנחנו? והאם ישנם 'הם'?

במעגל השיח עלו קולות רבים, יש שטענו כי רשימת החטאים מחטיאה את המטרה. דווקא בשנה זו, שבה רוח הערכות הדדית בעם ישראל התעלתה יותר מכול, בגיוס מילואים והתנדבות של מעל מאה אחוז, בפעולות הולכות ומתרבות בעורף לכל הזקוק, יש להעלות את הרוח ולא להוריד. לפיכך, האם יבחרו להסיר את סדר הווידוי מתפילות החג? מגוון תשובות עלו בחדר, שונות האחת מרעותה. יש שאמרה שהשנה נדרש תיווך רב והתאמת כוונה שתצמצם את הפער בין המילים הנוקבות למציאות חיינו.

אחד מוותיקי המעגל, שזוכר את מלחמת יום כיפור והחיים שאחריה, הצביע על החשיבות הגדולה שנקרא את הווידוי ביחד, שכולנו נראה עצמנו כאשמים, שניקה אחריות על מציאות החיים שלנו שהביאה למלחמה חיצונית ופירוק פנימי. לא עשינו מספיק

¹ מתוך אתר הפיוט והתפילה "יודי ליום הכיפורים - אשמנו, בגדנו"

להחזרת החטופים, לשינוי ההנהגה הלאומית, לסיום המלחמה והבטחת ביטחון, לחזרה הביתה של כל המפונים.

רב חילוני הומניסטי במעגל בלט באומרו שגם השנה, הווידוי לא יכנס לטקס שהוא מוביל. וידוי הפונה לא-לוהים ובקשת סליחה ממנו אינו חלק מהעולם האמוני שלו, אמונה בכני אדם.

והיו שהציעו רעיונות נוספים - אחת הציעה כתיבה מבעוד מועד של וידוי אישי בלשון יחיד, אחר הציע להיפרד מהמילים ולהשאיר את הלחן, והיו מי שהציעו וידויים אחרים, וידויים של הכרת הטוב. כדוגמת השניים הבאים:

עם יד על הלב / סיון הר שפי²

אֶהְכֶּנּוּ. בְּגִרְנוּ. גְּדִלְנוּ. דְּפָרְנוּ יַפִּי.
הִבְאֵנוּ וְהִשְׁפַּעְנוּ. זָכִינוּ. חָלִינוּ.
טָבַלְנוּ אֶמֶת. יַעֲצֵנוּ טוֹב. כָּסַפְנוּ.
לְמַדְנוּ. מְעַדְנוּ נַפְלְנוּ? – סָמְכְנוּ עָלֵיךָ.
פָּעַלְנוּ, צָפִינוּ, קָוִינוּ אוֹרְךָ. רָשַׁמְנוּ
שֶׁהִבְטַחְתָּ. שְׁלַךְ תְּמִיד,
תְּמִימֵיךָ.

² מתוך הספר "שברים נאספים לשירה" בעריכת מרדכי דוד (מודי) כהן, הוצאת איתמר 2017.

וידוי / ורד נועם

אָהֲבָנוּ,
בְּגִינוּ,
גָּדְלָנוּ,
דָּאֲגָנוּ,
הִשְׁתַּדְּלָנוּ, וְהִצַּלְחָנוּ הַלְקִיתָ.
זִפְנוּ לְפַעֲמִים.
חֲטֵאנוּ, טְעִינוּ, יָצָאנוּ מִזֶּה אֵיכָשָׁהוּ.
כָּאֲבָנוּ, לְמַדְנוּ, מְעַדְנוּ, נָסִינוּ.
סָלְחָנוּ מֵעַט מְדִי לְעַצְמָנוּ וְלֵאחֵרִים.
עֲשִׂינוּ מִשְׁהוּ בְּכָל זֹאת.
פְּרַנְסָנוּ.
צַדִּיקָנוּ לְעֵתִים רְחוּקוֹת.
קִבְּלָנוּ הַרְבֵּה,
רְצִינוּ הַרְבֵּה מְדִי.
שְׁמַחְנוּ פְּחוֹת מְמָה שֶׁהָיָה אֲפֹשֶׁר וְצָרִיךְ.
תּוֹדָה עַל הַכֹּל.

ניסיתי לפרוש כאן כמה מהאפשרויות לייחד את יום הכיפורים בשנה הקשה הזו, למצוא בו חיבור ונחמה. לזכור את האחריות שלנו לבחור בדרך המשמעותית עבורנו. כשלעצמי, אבחר לקרוא בקול את הווידוי. עבורי זו הכרה מילולית בכך שכולנו עברנו עבירה והיא הרי עיקרו של תהליך התשובה (משנה תורה, הלכות תשובה א). הווידוי נותן לנו הזדמנות לעבור תהליך רגשי

ומחשבתי עמוק, של התנערות מן הגאוותנות האנושית המסרכת להודות בטעות, ואימוץ של ענווה, ושל התקרבות לכוח שמעבר לנו³, דווקא ביום שהוא 'שבת שבתון'. דווקא בעת הזו, של שבר והכרח לתיקון ותקווה.

---

³ מתוך אתר הפיוט והתפילה "יודי ליום הכיפורים - אשמנו, בגדנו"

נאמני זיכרון

הרב ד"ר איתן טוקר

אמירת יזכור היא חוויה המעוררת ענווה עמוקה. אנו יושבים כנאמני זכרם של הנפטרים, לעיתים חולקים את המשמרת הזו עם אחרים - בין אם הם לצדנו או במרחק אלפי קילומטרים. לפעמים אנו אף מתווכחים על זכרם, ברמז או במפורש, בשאלת מורשתם האמיתית. אך במבט פנימה כן, נגלה שאיננו מכירים לעומק את האנשים אותם אנו מנציחים ברגעים הקדושים הללו.

לאלה שקדמו לנו יש פרקי חיים שלמים שמעולם לא היינו עדים להם. אפילו אלה שחיייהם הטרגיים התקיימו במקביל לשלנו - לא חלקנו עמם כל רגע ולא יכולנו להכיר כל היבט בחייהם. מי מאיתנו לא נכח בשבעה וראה את האבלים מופתעים מסיפור של חבר או עמית על הנפטר, המוסיף נדבך חדש לדמות האהובה? אפילו אלה שאיבדו ילד בטרם עת עשויים לחוש תחושה דומה. מי באמת יכול לדעת מה מסתתר מאחורי עיניו של תינוק, ואילו רגשות נשקפים מתוך הבכי והשתיקה המקטעת אותו? במציאות, איננו מכירים לעולם אדם במלואו.

ספר ישעיהו מכיל קבוצה ייחודית של פסוקים המדגישה את הנוכחות הבלעדית והמתמדת של אלוהים בחיינו, ככל שלב ושלב:

שָׁמְעוּ אֵלַי בֵּית יַעֲקֹב וְכָל שְׂאֲרֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל
הַעֲמִסִּים מִנִּי בָטֶן הַנְּשָׂאִים מִנִּי רֶחֶם: וְעַד זָקְנָה אָנִי

הוא ועד שיִבָּה אָנִי אֶסְבֵּל אָנִי עָשִׂיתִי וְאָנִי אֶשָּׂא וְאָנִי
אֶסְבֵּל וְאֶמְלֹט:

ישעיהו מו:ג-ד

ישעיהו מתאר את אֱלֹהִים כנוכח ייחודי בכל רגע מחיינו, מהרגעים הראשונים ביותר ועד נשימתנו האחרונה. דווקא ברגעים שבהם אנו חשים את הכדידות העמוקה ביותר, את הפגיעות והניכור, נוכחותו המתמדת של אֱלֹהִים לצידנו.

לאחר שנה רוויית אבל, שבה הדהדו תפילות אזכרה לחיילים צעירים שנקטפו בשיא חייהם, אולי כעת, יותר מתמיד, אנו חשים כמה אנו זקוקים לנוכחותו של אֱלֹהִים, שסייע לנו לשמר את זכרם של אלה שאיננו מסוגלים להכיל במלואם בזיכרונו לבד. כמה שעות הקדשנו להכיר את חייהם וללמוד את סיפוריהם? ככל שנעמיק בהם, כך יתקרבו אלינו, כמעט כילדינו שלנו. וככל שנחוש את נוכחותם, כך יגבר כאב אוכדנם. ובכל זאת, כפי שקורה עם ילדינו, לעולם לא נדע אותם באמת. לא אותם, לא את כמעט 1,300 הנרצחים בידי חמאס ב-7 באוקטובר, לא את הרבים והחפים מפשע שמתו במלחמות השנה האחרונה, ולא את מיליוני בני עמנו שנרדפו, ניצודו ונרצחו לאורך ההיסטוריה רק משום שהיו יהודים. גם אם ננסה בכל כוחנו, לא נוכל להכיר אותם במלואם. לא באמת. אבל אֱלֹהִים יכול.

אֱלֹהִים הוא הבוחן כליות, בעל מבט הרנטגן הרגשי החודר לעומק נפשנו. הוא היחיד המסוגל לצייר תמונה רב-ממדית של כל אדם,

להכיר אותנו בשלמותנו. באופן נשגב מבינתנו, א־לוהים זוכר את כולם. הוא יודע כל אחד ואחת מהם.

מי ייתן ויזכור א־לוהים את כל הנשמות שאנו מעלים בזיכרונו בעוד אנו משתדלים לכבד ולזכור את אלו שאיבדנו, נתנחם בידיעה שכל נשמה נצורה לנצח בזיכרונו של א־לוהים, המכיר אותן באמת, ושלעולם לא תאבדנה ממנו.

לחצו לקריאת המאמר באסופה של מכון הדר <<

הַרְשׁוּ־נָא לְאַבְלָ לְבֹא" - לא לבד, יחד

הרבנית שרה סגל־נץ

לכרוע בשדות היתמות

ספר משלי מדגיש את החובה שרואה המסורת היהודית בהגנה על זכויותיהם של ילדים יתומים, המהווים קבוצה פגיעה בחברה לאחר אובדן הוריהם: "אַל תִּפְסַּג גְּבוּל עוֹלָם וּבְשָׂדֵי יְתוּמִים אַל תִּבְא" (משלי כג, י) - הכתוב מזהיר את הציבור מפני ניצול או פגיעה ברכושם של היתומים, במיוחד בשדות המיועדים להם כחלק מ'מתנות עניים'. באסופה זו אני רוצה להזמין את הקוראים לבוא אל שדות היתמות של הילדים, להושיט להם יד ולכרוע עמם בדרך, כדי לומר להם במילה או באופן סמלי: אינכם לבד, ואתם בתוך גבולנו.

מתקפת הטרור באוקטובר 2023 והמלחמה שבאה בעקבותיה, הותירו בחברה הישראלית מאות ילדים יתומים. במובן האזרחי, 'יתומים' הם מתחת לגיל 18; במובן הדתי, המינוח 'יתומים' מתייחס לילדים מתחת לגיל 12 או 13.

במסורת היהודית, הלכות אבלות לפרטיהן חלות על מי שהגיעו לגיל מצוות (כחוב אחר במצוות). עבור ילדים צעירים יותר, אין מסגרת מוגדרת לאבלות ויש כמה המלצות מעשיות כחלק מ'אגיל חינוך', ברם, לא כל דרישות הלכות אבלות חלות עליהם.

הציטוט בכותרת מתוך: עצרו את כל השעונים, שיר מאת וו. ה. אודן

פסיכולוגים מדגישים את חשיבות תהליך האבל בכל הגילים, במיוחד במקרים של אובדן פתאומי וטראומטי. מחקרים על תפיסת המוות אצל ילדים הובילו לפיתוח דרכי טיפול לעיבוד אובדן, תוך הדגשת חשיבות ביטוי רגשותיהם. לכן, יש לשקול גישה המכירה בצורכיהם הייחודיים של ילדים ביחס למפגש עם המוות.

למרות אי החיוב ההלכתי, אפשר ליצור מסגרת וולונטרית של אָבֵל, המותאמת לצורכיהם הרגשיים והפסיכולוגיים של ילדים צעירים, תוך שימוש במרכיבים מהמסורת ההלכתית. יום הכיפורים, הנושא עומס רגשי במניית הזמן היהודי והישראלי, מהווה הזדמנות להתייחס לכך.

**"וַיְדַאֵי, עַל דָּא אָנוּ צָרִיכִין לְמַבְכֵּי [...] וְיָאוֹת לְכוּן לְמַסְפַּד"
(זוהר חדש) - על בכי ומספד בשנה האחרונה
וביום כיפורים זה**

י' בתשרי - המהווה בקוד ההלכתי־מסורתי את 'יום הכיפורים' ובקוד הישראלי את 'יום כיפור' כקיצור של 'מלחמת יום כיפור' - מאתגר בשנה זו את כולם. אם כיום שנמצא בתווך, בין ציון השבעה באוקטובר לשמחת תורה, אם כיום של חתימת הדין מי יחיה ומי ימות, ואם כתזכורת למלחמה ההיא. בכל לוחות השנה, זה הלועזי, זה העברי הארצישראלי, וזה של קהילות חו"ל, נושא יום הכיפורים עומס רגשי במניית הזמן היהודי והישראלי, מבלי חיץ.

זוהר חדש, מדרש הנעלם על איכה.

כשם שאנו מכירים בטראומה האישית והקולקטיבית שנגרמה אחרי מלחמת יום כיפור, ובמשמעויותיה ארוכות הטווח על מי שהיו ילדים באותה העת והתייתמו, כך אני מבקשת להסב את תשומת הלב למאות היתומים שהתווספו בשנה זו: ילדים שהתייתמו מאחד ההורים או משניהם; ילדים ששכלו את אחד מאחיהם; ילדים שאיבדו את כל משפחתם ואולי אף שכלו סבים. המאורעות קשים והאובדנים מרובים.

"כָּל הַלַּיְלָה בְּכִיִּי / רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם" (זלדה) - להסכית לגעגוע ולגעייית האבלות

לאורך השנה האחרונה חזינו בילדים שהתייתמו במתקפה ובמלחמה, עומדים מעל הקבר וקורעים בבגדם, אומרים קדיש בפענוח המילים הארמיות הלא מוכרות, נאחזים בעפר המכסה את הקבר של אחד ההורים או שניהם ונצמדים למצבות שהוקמו כעבור זמן. בתוך הדאגה הרבה והאמפתייה, ולצד הקושי להביט על כאב זה, אני רוצה להציע להתכופף לגובהם של הילדים, להתבונן בעיניהם מקרוב ולומר להם אמירה אישית של הזדהות, אם בשיתוף ידיעה מקרוב של חוויה דומה, ואם דווקא מתוך חוסר הכרת החוויה אך השתתפות כנה בצער. כך, בלי פטרנליזם ובלי התיילדות – רק נוכחות אנושית פשוטה ואחראית הנדרשת גם בתוך יום הכיפורים הזה.

בחלק מהקהילות מקובל כי כאשר מגיעים בתפילה ל'הזכרת נשמות', מי שאינם מחויבים יוצאים החוצה. בשנים האחרונות

כל הלילה בכיתי, שיר מאת: זלדה (מישקובסקי).

התקיימו דיונים על סולידריות פנים-קהילתית, ומאז יש כאלו ששוארים בדממה ובכבוד עבור המזכירים את נשמות קרוביהם המתים ואף חוברה תפילה מיוחדת עבורם, לאריכות חיים של הוריהם. מעבר להחלטה להישאר ולהביע הזדהות שקטה מרחוק, ייתכן שאפשר השנה להתקרב ברגישות לילד או לילדה, להביע השתתפות, ולבחון אם הם זקוקים לסיוע באמירת הנוסח הכואב ממחזור התפילה. אפשר לדאוג ששליח הציבור יזכיר את נשמת קרוביהם של הילדים היתומים יחד עם נפטרי הקהילה, אפשר להזכיר נשמות מתוך אינספור נשמות שנלקטו מהעולם הזה בשנה האחרונה באבחה או בסבל ושלא כדרך הטבע.

בטקסי האזכרה הקהילתיים כדאי לזהות מה מעמיס ולא נכון עבור הילדים, ואפשר במקביל לתת מקום להם ולא רק לגונן ולדחוק את הכאב שמתעורר בעצם ראיתם על ידי המבוגרים שמצטמררים מזוועת ההתייתמות, אבל בגין כך אולי מחמיצים נתינת מקום נצרך.

באופן דומה, עלינו להיות קשובים למקומם של ילדים בעולם היהודי, גם כשאינם חייבים במצוות. יש לבחון עם הילדים עצמם אילו מרחבים וטקסים נדרשים עבורם לעיבוד האבל, תוך שמירה על איזון בין הנכחת האבלות לבין עידוד חיוניות.

התודעה הפמיניסטית היהודית ביקשה להסב את תשומת הלב לעיוורון הנובע ממגדר, ובתוך כך הציעה דרכי תיקון. מתוך גוני הפמיניזם היהודי יש שהצביעו על צורך לתת מקום בתפילה לנשים, גם במרחבים וולונטריים שלא מתקיים בהם בהכרח חיוב הלכתי.

באופן דומה, רצוי להיות קשובים למקומם של יתומים מתחת לגיל מצוות בריטואל היהודי, שיכולים לקחת חלק בריטואלים שונים של אבלות.

לא צריך להחיל עליהם את כל סעיפי הלכות אבלות, אבל אפשר להאזין ולבחון יחד עימם מה הם מבקשים ואילו מרחבים וטקסים יסייעו להם לתת מקום לפקידת האבל ולתהליכיות הארוכה עימו.

כדאי לבחון מה נדרש מילדה או ילד האומרים קדיש מדי יום ומי עומד לידם ומדריכם, מה נכון להם ביחס להגעה אל הקבורה או בעליות אחרות אל בית הקברות, מתי הם רוצים דווקא לשבות ולא להצטרף לבילויים שלכאורה מותרים להם בשל היותם 'ילדים', אבל נפש מצווחת את עיבוד ההיוותרות מבלי הורה, או מבלי אח או אחות, או מבלי סבא או סבתא ואולי כמה מהם.

אמירת 'יזכור' לראשונה:

"...כי אם צעק יצעק אלי - שִׁמְעֵ אֱשִׁמַע צַעֲקָתוֹ..."

(שמות כ"ב, כ"א-כ"ג)

אף על פי שקייטנות ליתומי צה"ל וקבוצות פעילות אחרות מבקשות לסייע בקושי, יש להאזין גם לאיתות ברור מילדים הרוצים לתת מקום לעצב ולהיבדלות משצף החיים, כדי להביט את המוות הממשי שפקד את חייהם. "דְּחֹף לָכֶם שְׁאֲתֹאֲפֶס, / בְּשִׁבְלֵכֶם וּבְשִׁבְלִי, / אָכַל מָה שְׁאֲנִי רוֹצֵה בְּאֶמֶת / זֶה לְמַרְר בְּלִילוֹת בְּבִכְי", כותבת המשוררת רות גרוסמן דויד בשיר עוסק בהתמודדות עם אובדן שאיננו יתמות ובכל זאת מביע את המבט של אבלה שחשה

קוצר רוח מסכיבתה ביחס למשך התאבלותה. יש לשים לכך לב, המתאבלים מבחינים בדחיקתם שלא להתבוסס ביגונם. על כן, כדאי גם לנוע בין קשב שקט לבין דיאלוג, לא להותיר את החוויה סגורה במעגל משלהם ולהנכיח אפשרות לתת קול, שמות וגעיות. גם בכך, כמוכן, אין מה לדחוק אלא רק להיות קשובים.

האיזון בין הנכחת האבלות לבין הצבעה על חיוניות של אף-על-פי-כן דורשת ליווי מקצועי וקשב של ממש בכל יום ויום. כדאי להביע זאת ברגעי הזכרת הנשמות ביום הכיפורים הזה המהווה 'פעם ראשונה' של אמירת 'יזכור' עבור המשפחות השכולות ממתקפת אוקטובר ובתוכם מאות היתומים שהתווספו אל מעגלי השכול.

לחצו לקריאת גרסה רחבה של הפניית תשומת הלב למקומם של ילדים יתומים בתרבות היהודית-ישראלית המצויה במאמרי באסופה "אני מבטיח לך" בעריכת יותם שווימר ומישאל ציון, מכון מנדל

הווידוי כאקט קהילתי של ריפוי

עדן לויטה

השנה נדרש לנו וידוי אחר.

פעולת הווידוי, המבקשת להוציא את הכמוס מהנסתר אל הגלוי - מבוססת על ההבנה שבחושך דברים רעים תופחים וכי צעד ראשון לריפוי הוא להיחשף אל האור.

ממש כפי שכילדים, סבתא הייתה מוציאה אותנו לשבת בשמש על כיסאות נוח "כי השמש מרפאת הכול". שהרי כבר שנה, בלב של רבים מאתנו נאמרת בשקט לחישה הרסנית - "אשמתי, בגדתי".

בתוך האבל שתקף אותנו, נדמה שנכלאנו בהסתגרות כחשבון נפש אישי והרסני על חלקנו בטרגדיה.

תחושת אין האונים הפכה אותנו בודדים וכועסים יותר. הטלטלה הובילה רבים מאתנו לפסוע בעולם עם אשמת ניצולים ושאלה פרטית, אינטימית מאוד - איפה טעיתי?

בין אם במניעת המחדל ובין אם בכל מה שקרה מאז אותו יום - הניסיון הכושל להשבתם, ההישרדות בשדה הקרב, החזרה הביתה, החזקת הבית. ועוד. מה יקרה אם ניתן לקולות האלה לצאת החוצה לשבת בשמש?

בתוך מסע האבל ובדק הבית שלנו סביב האסון, נפלנו לתוך "פורנוגרפיית אָבל" שבה אנו כואבים, מתאבלים, כועסים, אך לא

זוכים לתחושת הקתרזיס והתעלות הרוח שיכולה ומתבקשת להגיע בתוך פורקן.

אולי ביום הכיפורים הזה, נשכיל להפוך את בתי התפילה שלנו למעונות ריפוי קהילתיים - נלמד לייצר התכנסויות אבל קהילתיות מרפאות.

במשפחה שממנה באתי, מסורת יום כיפור התערבבה תמיד עם שכול.

בתור בת ליתומת יום כיפור, היינו מתבלבלים כילדים - יום הזיכרון זה היום שלא אוכלים? וכיום הכיפורים, חשבון הנפש נטמע בשיחות על סבא שנהרג, על האובדן, על המלחמה.

השנה, נדמה שיש צורך להפוך ללאומי את המנהג הפרטי הזה שלנו, בו בשעת אחה"צ, כשהשעמום כבר מכריע את הסבלנות הילדית שלנו והצום מתיש את המבוגרים, כל המשפחה מתכנסת על המיטה של ההורים לסיפורים על סבא, לדפדוף באלבומי תמונות ולתהייה: הוא ואני - היינו מסתדרים? הוא היה יכול להיות סבא טוב? ובאופן עמוק יותר - אם הוא היה פה, באיזה אופן היינו אחרים?

בתקופת בית המקדש, הכהן הגדול היה מוציא ידי חובה את כל העם על ידי אמירת הוידוי בשם כולם.

דווקא עתה, כשאין לנו מנהיגות שתלכד ותניח יסודות לחשבון נפש קולקטיבי - אולי נוכל להאמין כי ישנה איזו דמות אימהית גדולה שמקבלת עלינו כאומה את האשמה, ומזכה את כולנו

מהעינוי שאנו מעבירים את עצמנו כמשחק של "מה אם..". ו"אילו רק הייתי..."

במובנים מסוימים, על ידי אמירה קולקטיבית כי אשמנו ובגדנו, אנו מסירים את הצורך לפשפש בכיסים ולברר "האמנם?" ובכך, אולי, חכמת היום הזה, מאפשרת לנו להתקדם מרגשי האשמה אל עבר התנקות ותהליכי ריפוי עמוקים יותר מהתבוססות באשמה ובושה.

על ידי לקיחת אחריות אנו נפנים מאשמת הניצולים, מתחושת הבגידה ומשקיעה בסיפורי האימה - מה שיוכל לאפשר לנו להתחיל לצעוד במסע החלמה המברר מי נהיה מחר; מי נוכל להיות בלעדיהם; איך היינו רוצים לחיות את חיינו העתידיים.

אם נצליח לעבור את שלב האשמה והכעס, אולי נתפנה להתאבל באופן אחר, כזה המביא אותנו גם להתנקות והיטהרות שמגיעות עם צלילה אל תוך הכאב.

לא לחינם, במועדים אחרים, אמירת "הגומל" נעשית בקהילה. יש דבר מה מזכך בעמידה בתוך קהל גדול המביט עלינו בשעת כאבנו וגאולתנו ומבין יחד: שרדתי. אני כאן. אינני לבד.

שרדתי, כלומר גם אנחנו נוכל לשרוד.

אתה כאן, כלומר גם אנחנו כאן.

אינך לבד, כלומר גם אנחנו לא נהיה לבד.

עתה נדרש לעשות זאת לא רק מי שחזר מהתופת, אלא כל אחד מאתנו על התופת הפרטית שלו בשנה הזו.

גם אלו כי נדמה להם ולנו שאינם נושאים תופת.

אנו נוטים לתאר את יום הכיפורים בתחושת התרוממות רוח והתעלות, בין אם כציבור דתי או שאינו. ניתן להרגיש ברחוב הישראלי את תחושת ההקלה והרעננות. יש בה עומק ורובד אחר מההתרגשות הרעננה ומעט קלת הדעת של ראש השנה. יש בה הזדככות של אחרי כבי טוב, של תחושת גאווה על כך שפגשתי את הקושי ויצאתי מהעבר האחר.

כך יכולה להרגיש גם חווית עיבוד האובדן שלנו בעת הזו. היא נדרשת להתקיים בתוך קהל; לא לבד, במחשכים, בינינו לכינינו, נלחשת בשקט.

עתה נחוצים לנו מעגלי תפילה עצומים בהם נעז להביט זה על זו ועל לבנו השבור ולהודות "אשמנו, בגדנו". יהיה זה צעד ראשון בתיקון, שיפסיק להשאיר אותנו לכד בתוך שדות כאב הפרושים הרחק מאופק ועד סוף.

זוהי אינה קריאה להתעלם מהקושי והחדלות, אלא קריאה לעשות זאת יחד, התכנסות אבל המחברת בינינו בתוך הכאב האישי שלנו.

האם נוכל להעז להשאיר את כל אלה בצד, להתכנס בקהילות שלנו כדי לשבת יחד על המיטה המטפורית של ההורים, ולבכות את האובדן באופן טהור ומלא כנות? להצטער יחד על מה שקרה לנו. המבט ההורי העדין הזה שנסגל על עצמנו ואחד על השנייה בקהילות שלנו, עשוי להיות צעד גדול באיסוף השברים.

מתפילה שכזו (בין אם תהיה במילות הסידור או תפילה שתידרש להיכתב מחדש) נוכל לצאת עם תחושת הקלה ואף התעלות רוח, בידיעה כי במקום אנושי עמוק, הכאב והחיפוש המתמיד אחר היציאה ממנו, חיברו בינינו.

לא נישא עוד את משקל ההתמודדות לבד, אלא נישיר מבט אל לב חברינו ונראה את הנסתר והכמוס.

זה שהשמש ומבטינו הטובים יוכלו, בתקווה, בעדינות, לרפא פצע אחר פצע.

שלא נפסיק להתפלל ולפעול

גם מן המיצר

פחפ' מיכל מושקט-נרמן

קריאות התורה של ראש השנה היו מכאיבות מאוד. בעקידת ישמעאל ובעקידת יצחק אותן קראנו בימים אלה, הגיבורים שלנו צועדים לקראת סוף נורא. והנה, בשני הסיפורים המקראיים יש הצלה ובשניהם היא קשורה לראייה חדשה. "ויפקח ה' את עיניה ותרא" הגר את הבאר שממנה השקתה את ישמעאל, ואצל אברהם "וישא אברהם את עיניו וירא" את האיל שיקריב במקום יצחק.

בעוד עיניהם של אברהם והגר נפקחו לראות את ההצלה, עיניו של יצחק נפגעו. מדרש בראשית רבה (ס"ב ו) מתאר את הרגע שלימים יכה את עיניו "כשנעקד ע"ג המזבח והיה אביו רוצה לשחטו באותה שעה נפתחו השמים וראו מלאכי השרת ונִשְׁרוּ דְמָעוֹת מְעֵינֵיהֶם לְתוֹךְ עֵינָיו, וְהָיוּ רְשׁוּמוֹת בְּתוֹךְ עֵינָיו, וְכִיּוֹן שֶׁהִזְקִין פָּהוּ עֵינָיו". דמעות המלאכים מן העקידה הותירו את חותמם ביצחק לאורך שנים. אנחנו קוראים השנה את הסיפורים דרך הכאב שאנחנו נושאים איתנו, האימה והציפיה להצלה.

במשך השנה ייחלנו לפקידת עיניים, לשמיעת הקול, למציאת הבאר. אבל בסיפור הזה האייל לא הגיע. הבאר לא נמצאה. השנה, התפילות היו עבוּרי מקור לכח וגם לכאב. היאחזות בתקווה הסתיימה באכזבן גדול. תחושה שאין נשימה.

השופר הוא כלי המחזיק את הנשימה והופך אותה לקריאה, ליבבה, להתיפחות ולשבר, לקול הנשמע מקצה האולם ועד קצהו. קול ששובר את הנימוס ואת המליצות. קול קורא לשמים, לבני האדם.

בשנה האחרונה אנחנו במלחמה מול אויבים מרים ואכזריים. אך גם בבית פנימה אנחנו במאבק מר.

אני רוצה להחזיר אותנו לזיכרון רחוק של המלחמה שהתקיימה בין ישראל לפלשתים בה מתו שאול ושלושה מילדיו. לאחר מותו הומלך דוד למלך יהודה ואיש בושתי, בנו של שאול, מונה למלך ישראל על ידי שר צבאו, אבנר. בין שני בני המלוכה הייתה יריבות קשה. במלחמה אכזרית ועקובה מדם בין אנשי צבא שאול לאנשי דוד נהרגו מאות. עד שהגיע הרגע שבו יואב, שר צבא דוד, נענה לקריאה של אבנר שרו של איש בושתי: "הֲלֵנָּצַח תֹּאכַל הָרֶבֶב?". יואב תקע בשופר וכתוב "וַיִּתְקַע יוֹאָב בַּשּׁוֹפָר וַיַּעֲמִדוּ כָל-הָעָם וְלֹא-יָרְדְּפוּ עוֹד אֶחָד יִשְׂרָאֵל וְלֹא-יָסְפוּ עוֹד לְהִלָּחֵם" (שמואל ב' ב' כ"ו-כ"ח)

הזיכרון הלאומי שלנו רווי במלחמות מחוץ אבל גם מבית. והנה במלחמה הנוראית ההיא היה רגע שבו לא יספו עוד להילחם איש באחיו. תקיעת השופר הכריזה על השינוי.

אנחנו קוראות וקוראים יחד את הפסוק: "מִן הַמִּצָּר קָרָאתִי יְהוָה עֲנֵנִי בַמַּרְחָב יְהוָה לִפְנֵי הַתְּקִיעָה בַשּׁוֹפָר. ר' נחמן ליקוטי מוהר"ן, תנינא א"ש:ו"ד' רואה את הפסוק הזה כתיאור של השופר:

"גַּם שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּבִחִינַת : מִן הַמִּצָּר קָרָאתִי יְהוָה וְכוּ',

וְזֶה בְּחֵינֵת מְצַר הַשּׁוֹפָר", כלומר קצהו הצר אליו נכנסת הנשימה ומְרַחֵב הַשּׁוֹפָר, כלומר קצהו הרחב ממנו יוצא הקול. תקיעת השופר מבטאת את הכמיהה הקמאית שאם יש קריאה יהיה מי שישמע אותה. אנחנו חיים בתוך סתירה עצומה בין תהמות של שנאה וכעס, ופגיעה שאנחנו פוגעים זה בזה, לבין האחריות העמוקה שלקחנו זו על זה בשנה החולפת: בהתגייסות לצבא, בסיוע אזרחי ובאין סוף יזמות. כי בשנה הזו אולי לא הגיע האייל אבל דווקא הפגיעות פתחה בפנינו את ההכרה בכוחה של ערבות הדדית.

נזכרתי בסיפור על סבא שלי גדליה שעזב את העיירה שלו לופץ' בפולין והיגר לארגנטינה. לבד מאחותו ששרדה, כל משפחתו נספתה בשואה. סבא גדליה היה אדם שתקן ומכונס בעצמו. לעיתים כשהיה מתרגז וסבתא פרומה לא ידעה מה לעשות כדי לעזור לו היא היתה יוצאת מהבית לקצה הרחוב שם גרה הגב' סימנוביץ' שהיתה 'פנים מהעיירה' שלו. הגב' סימנוביץ' היתה באה אליו ואחרי כמה דקות הוא היה נרגע.

הקהילה שלנו שמה לה בראש מענייניה לא להשאיר את החרדה והכאב לבדידות. לשמוע את השופר כאן ביחד הוא לדעת שאנחנו 'הפנים מהעיירה' אחד עבור השני, שאנחנו כאן יחד גם כדי לשמוע את השברים, לדמיין ולפעול כדי שלא לנצח נאכל חרב מבית ומחוץ.

השופר קורא לנו שלא נפסיק להתפלל ולפעול גם מן המיצר.

עם התשובה

הַרְבֵּה חִיָּה רוֹאֵן בִּקְרִי

באחד ממכתביו ליהודי הגולה, כתב א"ד גורדון: "כאן הכל לנו ומשלנו: לנו התיקון ולנו המגרעת, לנו האור ולנו השכל, משלנו הגיל ומשלנו גם העינויים... כאן, בארץ־ישראל, יהיו הייסורים מרים מכל מר, מרעילים ומשמימים – אך תמיד הם נושאים בחובם גם טעם וגם תכלית".

מה שהיה נכון לפני מאה שנה נכון גם היום: לייסורים, לתסכול הגדול לפעמים מנושא, יש משמעות, משום שזהו המקום שבו אנחנו כותבים את סיפורנו שלנו כאומה.

יותר מזה – עולה בדעתי בימים הנוראים האלה, שעצם ההתעקשות להיות כאן ולבנות, להאמין בבלתי־אפשרי ולייצר ממנו מציאות, הוא ביטוי לתמצית האמונה והאתוס והקיום היהודי, משום שהוא למעשה פועל יוצא של מושג התשובה.

תשובה היא הציר שסביבו נעים הימים האלה, והיא רעיון מהפכני. היא מאפשרת, ואפילו קוראת, למהפכה מחשבתית. תרבות שמאמינה בתשובה מאמינה ביכולת לייצר שינוי. העיקרון הזה, המסדיר את מערכת היחסים המפותלת והמתמשכת שלנו עם הקב"ה, מובא לידי קיצון במסורת היהודית, שבה אין סוף להזדמנויות לתיקון, ומה שמאפיין את שערי התשובה הוא שהם אינם ננעלים. בימים הנוראים נדחה המועד האחרון פעם אחר

פעם, כך שיש עוד רגע לתקן: בראש השנה נגזר הדין, אבל הוא נחתם רק ביום הכיפורים, בקרשצ'נדו של מעמד נעילה דרמטי, ואז אנו מגלים שבעצם יש לנו עד הושענא רבה להשפיע, וממילא מיד לאחר מכן מתחדשת המחזוריות של ראשי חודשים, שגם הם זמן לכפרה, ובעצם כל יום הוא יום שניתן בו לעשות תשובה.

הרעיון הזה עומד בבסיסה של תקווה; בבסיסה של חירות. הוא מזמין אותנו לקחת אחריות ולהיות אנשים בוחרים, והוא מלמד אותנו שאף פעם לא מאוחר ושצריך לנסות שוב ושוב, וחשוב מכך – שכל ניסיון שכזה הוא בעל ערך בפני עצמו, ללא קשר לתוצאה.

קודמינו בנו, בייסורים מרים וגם רבי משמעות, בית לעם התשובה, עם המהפכות, עם האמונה בכלתי־אפשרי; וכעת הבית זקוק לתיקון. לו יהיו ימי התשובה האלה השראה וכוח לנפשנו התשושה להביט קדימה בגאווה על השדרה הרעיונית הזאת של העם העוצמתי שלנו, ולבנות את הקומה הבאה.

הלב והאבן - הדברים מתפרקים ומתאחים

עמרי שאשא

ר' נחמן סבר שסיפורים הם דרך טובה לעורר את הלב, להניע אותו. בשלב מסויים בחייו העדיף לספר לחסידיו סיפורים במקום לשאת דרשות ולומר תורות חסידיות. לא מעט מהסיפורים הללו גם עוסקים בלב – בפעימה, בחיות, בהתאבנות, באהבה ובשבר. גם הסיפור הבא נוגע ללב, נוגע בלב.

משל למלך ששלח את בנו למרחקים ללמוד חוכמות. אחר כך בא הבן לבית המלך, מלומד בכל החוכמות כראוי.

פעם אחת ציווה המלך על הבן ליקח איזה אבן גדולה מאוד, כמו אבן הרחיים, וליטול ולישא אותו על עליות ביתו. ומסתמא לא היה יכול הבן הנ"ל לישא ולרום את האבן כי היה אבן גדול וכבד מאוד. ונצטער הבן מאוד על שאי-אפשר לו למלאות רצון אביו המלך. עד שגילה לו המלך דעתו אחר-כך ואמר לו: 'היעלה על דעתך שאני מצווה עליך דבר כבד כזה, לקחת את האבן כמו שהוא ולישא ולרום אותו? התוכל לעשות דבר זה על פי חוכמתך הגדולה? אך אין כוונתי לזה כלל, רק כוונתי היה שתיקח פטיש חזק ותכה ותפוצץ את האבן לחתיכות דקות וקטנות, ובזה תוכל להעלות אותו על העלייה!'

¹ מתוך: צבי מרק (עורך), כל סיפורי רבי נחמן מברסלב: המעשיות, הסיפורים הסודיים, החלומות וההזיונות, ירושלים ותל אביב 2014, עמ' 146.

יש משימות חיים שאפילו ה'חכמות' שהבן מלומד בהן כל כך לא מועילות להן. כאן דרושה מחשבה אחרת, יצירתית. במקרה שלנו: כדי להזיז גוש אבן ענק, כדי 'להעלות' אותו, צריך קודם כל לפרק אותו, לפוצץ אותו לרסיסים.

מה עשוי להיות הנמשל? אולי שישנן בעיות גדולות שצריך לפרקן לרכיבים קטנים; מצבי חיים קשים שאפשר להתיר רק על ידי בחינה זהירה של החלקים שמרכיבים אותם; סיפור או נרטיב חזק ששולט בחיינו ור' נחמן מציע לשבור אותו לרסיסים ולהסתכל עליו במקטעים קטנים.

ר' נחמן מציע נמשל מפתיע הרבה יותר, שמחזיר אותנו אל הלב:

כמו כן השם יתברך ציווה עלינו ש"נִשָּׂא לְכַבְּנוּ אֶל כְּפָיִם, אֶל אֵל בְּשָׂמִים" (איכה ג מא), ולבכנו לב האבן. והוא אבן גדול וכבד מאוד, ואי-אפשר להרים אותו להשם יתברך בשום אופן, רק על-ידי שניקח פטיש ונשבר ונפוצץ את לב האבן ואז נוכל להרים אותו. והפטיש הוא הדיבור. עד כאן המשל, והבן.

האבן הגדולה שאותה צריך 'להרים' אינה אלא הלב שלנו. זהו "לב האבן, והוא אבן גדול וכבד מאוד". ואין דרך לעשות זאת אלא דרך שבירת לב האבן, ניפוצו לרסיסים. רק אז נוכל לשאת את הלב שלנו, להעלות אותו רסיס אחר רסיס.

***

בשנה האחרונה הלב שלנו עבר טלטלות שקשה לדמיין אותן: ההלם, הצער, האבל, התקווה, חוסר האונים, ההשתאות, החרדה, ההתפעלות, ההשתוממות, הציפייה, הייאוש; פתיחת הלב הגדולה, התאבנות הלב. תנועה מתרוצצת, מעגלית, אינסופית בין כל מצבי הנפש האלה. שוב ושוב מצאתי את עצמי חוזר במהלך השנה הזאת למדרש קהלת רבה (א טז), העורך רשימה של עשרות פסוקים העוסקים בלב ומציג פעולות שונות של הלב: "הלב צועק", "הלב משתבר", "הלב נכנע", "הלב חרד", "הלב נמס", "הלב מתגדל", "הלב נקרע", ועוד ועוד מצבי לב.

לפעמים, כשקשה ללב לעמוד ברכבת ההרים הזאת, הוא מתקשה. הוא בוחר בסטטיות המאובנת על פני הרגשות המרצדים, המתחלפים. לפעמים קל לנו להעדיף סלע אחד גדול – גם אם כבד, מגושם ומאובן – על פני הלב השבור, על פני הרסיסים המרוכבים; אנחנו נוטים להתכנס אל מרחב נפשי תחום – חרדה, כעס, עצב, נחישות – ולוותר על האחרים. אבל, כך מלמד המלך את בנו בסיפור, מציאות נפשית כזו היא סלע שאי אפשר לשאת אותו על כפיים, אי אפשר "להרים אותו להשם יתברך". כדי להיות במגע עם הלב, מגע אמיתי וחי, אנחנו נדרשים לעבוד עם הרסיסים, עם שברי האבן.

בשלוש המילים האחרונות, הכמעט-לקוניות, מעלה ר' נחמן הצעה מדהימה: "והפטיש הוא הדיבור". הכלי להתנגד להתאבנות של הלב, לאינסטינקט התקשחות שלו, הוא השימוש במילים. הפירוק

של המציאות הנפשית לחלקיה השונים והיכולת להיות במגע עם מנעד הרגשות שלנו מתאפשרים באמצעות דיבור.

ייתכן מאוד שר' נחמן מכוון כאן לפעולות דיבור מהמרחב הדתי: תפילה, לימוד תורה, התבודדות. אפשר לחשוב גם על דיבור בין חברים, דיבור בין אוהבים, ואף על השיחה הפנימית שלנו עם עצמנו, חקירה מתמדת עיקשת: איפה הלב שלי. ממה מורכבת המציאות הנפשית. היכן אני נמצא עכשיו. הדיבור יוצר מרחב של לב מפולש, לב פתוח.

אולי ר' נחמן מכוון גם לכוחן של המילים להפוך מצבים נפשיים מעורפלים ומורכבים לתוכן קונקרטי. ספר הזוהר מתאר בכמה מקומות את התהליך ההדרגתי בו מחשבה הופכת לדיבור: תחילה מותמרת המחשבה המופשטת לקול רציף, נטול מילים, ואחר כך חיתוך הדיבור מחלק את הקול למקטעים, מפרק אותו לחלקים, וכך הופך אותו לשפה, למילים שאפשר להבין אותן.

הדיבור, השיחה, ניפוץ האבן – אינם תכלית כשלעצמם. הם חלק מהמאמץ לעשות את רצון המלך, להרים את הלב, להעלות את הסלע. אולי: לצקת משמעות לתוך ההוויה הנפשית שלנו, לרתום אותה לטובת תיקון המציאות, להרבות טוב בעולם. היכולת שלנו לקחת פטיש ולפרק סלעים פונה גם החוצה – בדיבור שלנו ובהקשבה שלנו לדיבור של אחרים אנחנו יכולים ליצור מרחב שמאפשר לב פתוח, מרחב בו שברי הנפש ורסיסי הלב מוחזקים ושמורים.

***

אבל הדברים מורכבים עוד יותר. לצד התנועה העיקשת של הניפוץ, השבירה והפתיחה של המציאות הנפשית, לעתים אנחנו מרגישים שדרושה לנו גם התנועה ההפוכה. במיוחד במצבי טראומה, בעתות של קושי ומשבר, אנחנו נדרשים – לפחות חלק מהזמן – לעוצמה שבהתקשחות, שבהיות סלע מחושל.

גם באופן קולקטיבי, וגם בתוך המציאות הנפשית הפרטית שלנו, הנטייה להתאחות ולהתמצקות גם היא משאב של עוצמה ומשמעות.

בשפת האבנים והלב, מול התמונה שמציע ר' נחמן, של פירוק הסלע הגדול לאבנים קטנות, אפשר אולי לחשוב על תמונה אחרת, משלימה, של האבנים תחת ראשו של יעקב הבורח חרנה ומגיע לבית אל, האבנים שלפי המדרש התקבצו והפכו לסלע אחד כדי שיעקב יוכל להניח עליהן את ראשו ולחלום את חלומו הגדול.

בין שני המצבים הללו – של הפירוק ושל החיבור, של המרחב השבור לרסיסים והמרחב הסלעי והמוצק – הלב שלנו נע כל הזמן. זהו דופק הלב. אולי נוכל להשען על הלב כל עוד הוא נע, כל עוד הוא נודד בין שני הקטבים הללו, כל עוד הוא מרצד באופן אנושי כל כך, טבעי כל כך, אבל לא תמיד פשוט, בין פירוק להתאחות.

דברים שמתפרקים הם מעין מבחן וגם מעין ריפוי. אנחנו חושבים שהעיקר הוא לעבור את המבחן ולהתגבר על הבעיה, אבל האמת היא שהדברים לא

באמת נפתרים. הם מתאחים ומתפרקים. אחר כך הם שוב מתאחים ושוב מתפרקים. זה פשוט כך. הריפוי מגיע מהשארית מקום לכל זה לקרות: מקום לצער, להקלה, לאומללות ולשמחה.

(פמה צ'ודרון, 'כשהדברים מתפרקים')

לחצו לקריאת המאמר באסופה של מבוע <<

להיחזתם לחיים

חידושי תפילות משנים קודמות עם הקשר גם לימינו

ויזוי הלב השבור | השלם

צוות מכון שיטים

ויזוי הלב השלם

אָזְרָנוּ אִמָּץ

בְּחָרְנוּ

גָּמְגַמְנוּ

דָּמַעְנוּ

הִתְעַשְׂתָּנוּ

וּפְתָנוּ

זָכְרָנוּ

חָמַלְנוּ

טַפְלָנוּ

יַחֲלָנוּ

כָּאֲבָנוּ

לְחַמְנוּ

מָצְאָנוּ מְזוֹר

נִחַמְנוּ

סָפַדְנוּ

עָמַדְנוּ לְצַד

פָּתַחְנוּ שַׁעַר

צָעַקְנוּ

קָרַעְנוּ קָרַע

רָאִינוּ נְכוּחָה

שָׂאֲלָנוּ לְשָׁלוֹם

תַּעֲבָנוּ נָקָם, תְּלִינוּ תַּקוּוֹת וּתְפִלוֹת, תִּקְנוּ

ויזוי הלב השבור

אֲחָרְנוּ

בְּרָחְנוּ

גָּבַהּ לְכָנוּ

דִּבְרָנוּ דָּפִי

הִסְטָנוּ מִבֶּט

וּתְרָנוּ

זָלְזָלְנוּ

חָסְרָנוּ

טִיחָנוּ

יָרַדְנוּ

כָּבִינוּ

לְקִינוּ

מָאֲסָנוּ

נָרַדְמָנוּ עַל הַמְשָׁמֵר

סָטִינוּ

עָמַדְנוּ מִנְגָד

פָּרַדְנוּ

צָמַצְמָנוּ

קָהִינוּ

רָכְנוּ

שָׁקַעְנוּ, שָׁנְאָנוּ, שָׁכַחְנוּ

תְּאִנְנוּ נָקָם

לחצו לקריאה באתר מכון שיטים <<

הויזוי המשלים

הרב בנימין הולצמן

אֶהְבֶנּוּ, בְּכִינּוּ, גְמֻלָנוּ, דְּבַרְנוּ יָפִי.
הָאָמֵנוּ, וְהַשְׁתַּדְּלָנוּ, זְכָרְנוּ, חִבְקָנוּ,
טַעֲמָנוּ סֵפֶר. יִצְרָנוּ, כְּמַהְנוּ,
לְחַמְנוּ עֵבֹר הַצֶּדֶק, מִצִּינּוּ אֶת הַטּוֹב,
נְסִינּוּ, סָרְנוּ לְרֵאוֹת, עָשִׂינוּ אֶת אֲשֶׁר צִוִּיתָנוּ.
פָּרִשְׁנוּ, צָדְקָנוּ לְפַעֲמִים,
קָרָאנוּ בְּשִׂמְחָה. רְצִינּוּ, שְׂמֻחָנוּ, תִּמְכְּנוּ.

יזווי משלים לשנת ה'תשפ"ז

יעל שניז

אָהֲבֵנוּ, בְּכִינוּ, גָּלִינוּ בְּעֶצְמוֹנוּ כּוֹחוֹת הַדָּשִׁים, דָּרְשָׁנוּ אוֹתָם שׁוֹב וְשׁוֹב.
 הַמְשַׁכְּנוּ לְנֶהַל חַיִּים, לְעִבּוֹד, לְתַפְעֵל בְּתִים, לְטַפֵּל בְּיַלְדִים וּבְזִקְנִים.
 וּתְרַנו לְעֵתִים, בְּכָל-כֶּךָ הַרְבֵּה מוּבְנִים.
 זְכַרְנוּ אֶת הַמֵּתִים, אֶת הָאֲבֹלִים, אֶת הַפְּצוּעִים, וּבְעֵינֵיךְ אֶת הַחֲטוּפִים.
 חַמְלָנוּ, טֹלְפָנוּ זֶה לְזֶה בְּדֹאגָה, יִשְׁכְּנוּ יַחַד. כָּאֲבָנוּ כָּל-כֶּךָ.
 לְמַדְנוּ גַם לְהִשְׁעֵן עַל אֲחֵרִים.
 מַחְלָנוּ זֶה לְזֶה עֲוֹלוֹת קִטְנוֹת. אוּלַי לֹא מִסְפִּיק.
 נִשְׁמָנוּ, בְּקוּשֵׁי, אֲבָל נִשְׁמָנוּ.
 סִלְחָנוּ לְעֶצְמוֹנוּ עַל רְגָעִים וַיָּמִים שֶׁל שְׂבִירָה וְאַפְסִיט כּוֹחוֹת.
 עֲמַדְנוּ בַּכְּפוֹת.
 פְּתַחְנוּ חַמִּי"לִים, וְאֶת הַלֵּב, וְאֶת הַכִּיס, לְמָה שְׁהָיָה צְרִיךְ.
 צְפִינוּ לְבִשְׁוֹרוֹת טוֹבוֹת.
 קְרָאנוּ מִמְּעַמְקִים – בְּזַעַם, בְּיֹאשׁ, בְּתַחֲנִּה, מִתּוֹךְ סִפְקָ.
 רְקַדְנוּ בְּשִׁמְחוֹת, עִם כָּל זֹאת.
 שִׁתְקָנוּ לְפַעֲמִים. שִׁרְדְּנוּ.
 תְּהִינוּ. תְּמַהֲנוּ. תְּמַכְּנוּ.
 וְעוֹד נִבְנֶה, נִשְׁקָם וְנִתְקַן.

ענני

דעאל וודריגז גראסיה

ענני העונה בעט קסמים
ענני מתוך השרבובים
ירוי כמו פיל, ממוטט
אל מאפלת אבק דק
של תנומת נים ולא נים,
מזריק קפה לורידים שקופים.
ענני בגרפולוגיה שלי שאבין
כתב פלאים של אחד מאלה,
של פעם בשבעים שנים.
ענני מטל בעפר אדמה
כשזחל אמונה פרוס, ענני
מבטן מכונה שלא עונה.
כי רוש סחרחר. סר מר הטעם.
ענני באמת הפעם. באמת.
ענני אלהי הפחד הממאיר
כשרעד קולו עובר. מתאבד.
בתוך פיר אפר מתפורר.

כְּשֶׁחֲצֵץ בְּכִי קוֹפֵא
בְּחִשְׁרַת גּוֹשׁ גְּרוֹן.
עֲנֵנִי מִתּוֹךְ נִגְהַ הַיָּגוֹן.
עֲנֵנִי עֲדִין,
עֲנֵנִי בְּכָל הַיָּדִים,
עֲנֵנִי רִקַּע הַיְּאוֹשׁ
בְּחֲצֵי הַצְּהָרִים. עֲנֵנִי עֲדִין,
עֲנֵנִי בְּכָל הַיָּדִים,
עֲנֵנִי רִקַּע הַיְּאוֹשׁ
בְּחֲצֵי הַצְּהָרִים.

ברכות לשנה החדשה

הרבנה פרופ' דליה מרקס

תהא השנה הזאת – שנת אהבה, שנת ברכה, שנת גדילה, שנת
דרישת טוב, שנת השראא, שנת ותור, שנת זכרונות יפים, שנת
קברות אמת, שנת טוב, שנת יצירה, שנת פחות תדשים, שנת
למוד, שנת מרץ ונמרצות, שנת נשימה צמקה, שנת סבלנות, שנת
עצמאות, שנת פרנסה טובה, שנת צדק, שנת קור רוח, שנת רפואה,
שנת שלום, שנת תקנה, שנת תקון, שנת תום לב!
תהא השנה הזאת, שנת רחמים ועת רצון מלפניך, לנו ולכל באי
עולם!

מתוך הספר: בזמן, מאתר הרבה פרופ' דליה מרקס, ידיעות אחרונות, 2018

אֲחֵינוּ וְאֲחִיּוֹתֵינוּ -
הַנְּשׁוּבִיִּים וְהַנְּשׁוּבוֹיּוֹת,
הַנְּחֻנִּים בְּצָרָה וּבְנִשְׁבִּיָּה,
הַעֹמְדִים בֵּין בָּיִם וּבֵין בְּיַנְשָׁה,
הַמְּקוּם יְרַחֵם עֲלֵיהֶם,
וְיוֹצִיאֵם מִצָּרָה לְרוּחָה,
וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה,
וּמִנְשֻׁעַבּוּד לְגֵאֲלָה,
הַנְּשֻׁתָּא בְּעַגְלָא וּבְזִמַּן קָרִיב,
וְאָמְרוּ אָמֵן.

מגזין גלוייה מפרסם מעת לעת קולות קוראים וניתן לשלוח עוד

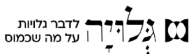
יצירות בנושא האסופה ובנושאים נוספים:

gluya.org | gluya@gluya.org

 ישיבה יהודה רשת המוסדות העליונים
ירושלים ישראל

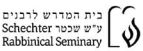
 גלוייה רשונה אגודת עכשוויות ברשות הרבים

 רשות הרבים המרכז הרושני לראשון
יהדות ישראלית

 גלוייה לדבר גלויות
על מה שמכוסה

 מבוע התקשורת הישראלית

 הקהל מרכז
ללימודי
יהדות

 בית המדרש לרבנים
ע"ש שכתר Schechter
Rabbinical Seminary

 הדר מרכז - מוסדות
ישראל

 מכון שיטום
ארכיון התנאים הקבוצתי

 מ המדרשה
בארזים
ערים יהדות ישראלית

 **רבנות
ישראלית**

 SHOLOM HARTMAN מרכז
המחקר והחינוך

 **THE HONEY
FOUNDATION**
FOR ISRAEL

 Proudly Funded By
UJA Federation
NEW YORK

